

SZERELMI, TRÉFÁS ÉS EGYÉB DALOK

126–200.

Ebbe a fejezetbe soroltuk a következő lírai dalokat:

„Sűrű sötét felhők vándorolnak az égen” (bánatos hangulatú szerelmi dalok): 126–143. sz.

„Ugyan, rózsám, hová lettél” (derűs hangulatú szerelmi dalok): 144–165. sz.

„Kocsmárosné, hallja” (korhely- és mulatónóták): 166–173. sz.

„Akármerről fúj a szél” (tréfás- és táncdalok): 174–191. sz.

„Keresem a lovam” és „Volt énnekem édesanyám, de már nincs” (egyéb lírai dalok): 192–200. sz.

Szerelmi dalaink lírai népköltészetünk legterjedelmesebb csoportját képviselik. Az előző fejezetek dalait is át- meg átszövik. Ennek a lírának egy részét itt közöljük, másik részét pedig a majd később következő lakodalmas dalok között.

Korhely mulatóink nem bordalok, nem is alkalmi ivónóták. Legtöbbjük régi stílusú táncdallam. A 166. parlando típust leginkább pásztordalként éneklik, mulatószövegei is leggyakrabban egybefolynak egyéb pásztorszövegeivel. A 173. új stílusú dal inkább katonadal, kivételesen fordul elő ebben a közegben.

Tréfás dalaink kivétel nélkül táncnóták, ugrós táncok vagy csárdások. Valamennyi régi stílusú, vagy a régi stílus érzékének jegyében keletkezett dallam. A 185. csárdás 1. versszaka katonadal.

Egyéb lírai dalaink két szövegcsoporthoz ölelnek fel: egyik a „Keresem a lovam” típus, mely inkább a szerelmi lírába tartozik, mint a pásztorköltészetbe (192–196. dalok), a másik a „Volt énnekem édesanyám, de már nincs” szövegtípusa, mely szinte bármilyen jellegű dallamtípussal szívesen egyesül. Ropant népszerűségét 197–200. dalainkon kívül még három másik változat is igazolja: 84/7, 103/17, 134/6.

126.

Giusto, ♩ = 112

Kék i - bo - lya bú - nak hajt - ja a fe - jét,

Sír a kis - lány, ha be - kö - tik a fe - jét.

Én is bú - nak haj - tom már a fe - je - met,

Ka - to - ná - nak vi - szik a sze - re - tő - met.

2.

– Kék ibolya, ha leszakajtanálak?
Mít mondanál, babám, ha elhagynálak?
– Azt mondanám: Verjön mög a Teremtő!
Sose voltál, babám, igaz szerető!

3.

Jaj, de bajos a szerelmet viselni!
Tövis közül az ibolyát kiszödni!
Kiszödném, de mögszúrja a kezemet,
Kit szeretnék, az az enyém nem lehet.

Törökkanizsa, Sós Mihályné Törköly Erzsébet (75).

Bodor A.– Paksa K., 1993.

Régi stílusú kvintváltó, jellegzetesen alföldi dallam. Nálunk mégis csupán három változatát ismerjük, legalábbis egyelőre. Első versszaka katonadal.

Szövegvariáns: 36, 103, 129 A. (MNT VI. XIV. típus, Járdányi I. 22)

Giusto, ♩ = 112

Las - san nyí - lik, las - san her - vad a ró - zsa.

Bár - csak so - ha ne sze - ret - te - lek vó - na!

Hagy - tam vó - na bé - két a sze - re - lém - nek!

Jobb lett vó - na az én ár - va fe - jem - nek!

2.

Jaj, Istenem, de víg vótam azelőtt,
Még a babám eljárt a házunk előtt!
De mijóta a házunkat kerüli,
Fáj a szívem, a búbánat megöli!

Mohol, Vlasity Károlyné Zélicity Klára (57).

Király E., 1986.

Régi stílusú, részlegesen kvintváltó dallam. Fő lelőhelye az Alföld. Nálunk is egyike a leggyakoribbaknak: jelenleg 50 változatát tartjuk számon. Főleg pásztoralokkal és balladákkal éneklék. Tempója általában parlando, jelen esetben kivételesen giusto.

Variáns: 128, 133, 197. (MNT IX. LXXIII. típus, Járdányi I. 25)

128.

Parlando, ♩ = 63-84

Nem i - de va - ló szü - le - tés va - gyok én,

Mesz - sze föld - ről ván - do - rol - tam i - de én.

Így jár, a - ki mesz - sze föld - ről ván - do - rol:

Nincs ba - bá - ja, ki vál - lá - ra bo - rul - jon.

2.
A zéntai zöld erdőbe születtem,
Anyám sē volt, mégis fölnevelédtem.
Úgy nőttem föl, mint a síkon a gomba,
Volt szeretőm már tízéves koromba.

3.
A zéntai zöld erdőbe van egy fa,
A jó Isten tudja, mi terem rajta!
Terem azon hú szerelēm párjával.
Mít érök a más megunt babájával?

4.
Nem öröl már (a) fölsőhēgyi gőzmalom,
Levél nélkül a babám sē láthatom.
Minek nekēm a szomorú levele,
Ha én magam nem beszélhetök vele?

Zenta, Kálmán Jenő (24).
Felsőhegy, Gergely Erzsébet (41).
Zenta, Károly Jánosné Döme Klára (49).

Fábri J., 1953.
Burány B., 1953.
Király E., 1971.

Régi stílusú, részlegesen kvintváltó dallam, előző (127.) dalunk változata. Ettől első sorzáró hangjában és tempójában különbözik.

Variáns: 127, 133, 197. Lásd a 127. dalnál mondottakat. Szövegvariáns: 84, 143, 146. (MNT IX. LXXIII. típus, Járdányi I. 57)

129. A

Parlando, ♩ = 176

Nem a - kar az ö - kör - csor - da le - gel - nyi,

Nem a - kar a kis - an - gya - lom sze - ret - nyi.

Sze - re - te - tit fél - benn a - kar - ja hany - nyi!

Még kell ér - te a szí - vem - nek ha - sany - nyi!

2.
Kétszörösén virágzik az agárcó,
Ha jelhettá, kisangyalom, nem bánom!
Ha jelhettá, én sē nagyon sajnálom,
Bús szívemet én is másnak ajánlom.

3.
Jaj, de nehéz a szerelmet titkolnyi!
Jaj, de nehéz két szeretőt tartanyi!
Mind a kettőt egyformán kő szeretnyi.
De sokat kő, kisangyalom, szenvennyi!

4.
Az holdvilág, ha fölgyün is, elterül,
Az én rózsám, ha meglát is, elkerül.
Kerűjj is el, kisangyalom, örökre,
Úgyis tudom, hogy más van a szívedbe!

129. B

Giusto, ♩ = 100

Da - ru - ma - dár ma - ga - san száll, szé - pen szól.

Ha - rag - szik rám az én ró - zsám, mert nem szól,

Né ha - ra - gudj, ked - ves ró - zsám, so - ká - ig,

Ti - ed lē - szék ko - por - sóm lē - zár - tá - ig!

2.
 Beborult má a mi házunk eleje,
 Este későn gyün a rózsám levele.
 Mikor én azt kezdégettem olvasni,
 Könyveimtől nem láttam magyarázni.

3.
 Jaj, de nehéz egy vánkuson fekünni,
 Aki egymást nem igazán szereti!
 Én is azé feküdtem a diványra:
 Mēgharagudtam a régi babámra.

Gombos, Varga Mihályné Szűcs Róza (74).

Kiss L., 1939.

Régi stílusú pentaton dallam átmenő hangokkal. Változatát a múlt században is feljegyezték. Énekesek kétféle tempóban énekelte: parlandóban is (129. A) és giusto-ban is (129. B). Szövegvariáns: 31, 36, 94, 103, 126, 136, 159. (Paksa 189)

Giusto, ♩ = 84–120

{ Sű-rű ső-tét fel-hők ván-do-rol-nak az é-gen,
Jaj, de

Ma-ra-dá-som nincs e-zen a vi-dé-ken.

Az van ír-va föl a ván-dor-fel-hők-re:

Sze-ret-te-lek, ba-bám, el köll vál-nunk ö-rök-re.

ossia

ossia

ossia

2.
Kedves kisangyalom, nyújtsd ide a jobb kezed!
Add ide hát, babám, add ide a kezedet,
Most már látom, hiába szerettelek.
Mert én téged oly igazán szeretlek!
Jártam hozzád sok esőbe, nagy sárba,
Sáros lett a csizmám, de már látom, hiába!
Jaj, de sokat jártam, kisangyalom, hiába!

3.
Jaj, de szomorú hír ért engemet vasárnap!
Más legénnyel hirdették a babámat!
Még szombaton se hittem el valóba,
Hogy ne híj meg, babám, vasárnap kézfogóra.

4.

Kedves édesanyám, ha elér a búbanat,
Temessenek egy sírba a babámmal!
Síromban is ölelem a babámat.
Két karommal ölelém a babámat.
Kedves édesanyám, megköszönöm magának!
Kedves édesanyám, köszönhetem magának!

5.

Kedves édesanyám, ha föl akarsz keresni,
Kis gombosi temetőbe gyere ki!
Ott találsz egy szomorúfűzfa alatt.
Kedves édesanyám, kisírhatod magadat!

Zenta, Hanák József (78).

Mohol.

Gombos, Horváth Istvánné Loboda Ágnes (38).

Fábri J., 1954.

Király E., 1965.

Bodor A.–Bodor G., 1972.

Új stílusú, pentaton fordulatokban gazdag dallam.

Variáns: 131 és 21, középső sorok. Szövegvariáns: 21, 56, 63, 68, 110, 131. (Járdányi II. 21, *általános*)

131.

Giusto, ♩ = 72

Sej, ső-tét fel-hők ván - do - rol - nak az é - gen.

Ma - ra - dá - som nincs e - zen a vi - dé - ken!

Rá van ír - va a ván - dor - ló fel - hők - re:

Sej, el köll vál - ni, kis - an - gya - lom, ö - rök - re!

2.
Sej, én elmegyek, itthagynom a falumat!
Benne hagyom a jó édesanyámat,
Benne hagyom, kit igazán szerettem.
Sej, nincsen nyugta az én árva szívemnek!

3.
Sej, édesanyám, nincs már nékem szeretőm!
Nincsen, aki kimossa ja zsebkendőm.
Mosd ki, anyám, zsebkendőmet fehérre!
Sej, úgyse leszek senkinek szeretője!

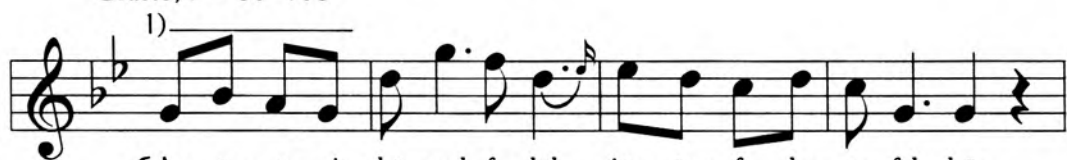
Mohol, Vlasity Károlyné Zélity Klára (50).

Király E., 1978.

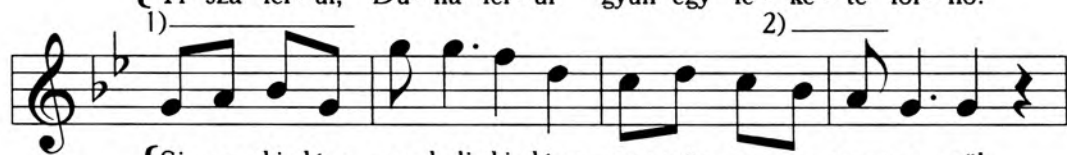
Új stílusú dallam.

Variáns: 130 és 21, középső sorok. Szövegvariáns: 21, 64, 68, 82, 110, 114–116, 119, 120, 130. (Járdányi II. 81, általános)

Giusto, ♩ = 80–108

{ Az ü - rö - gi hē - gyek fe - lől jön egy fe - ke - te fel - hő.
Ti - sza fel - ül, Du - na fel - ül gyün egy fe - ke - te föl - hő.

{ Si - ess, kis - lány, sza - ladj, kis - lány, mer meg - ver a nagy es - ső!
Si - ess, kis - lány, bar - na kis - lány, mert el - ver a jég - es - ső!

-Nem si - e - tők, nem sza - la - dok! Fáj a szí - vem, jaj, de sa - jog!

{ Most tu - dom, hogy mi - jér sa - jog: a sze - re - tőm el - ha - gyott!
Az én szí - vem a - zér sa - jog: kit sze - ret - tem, el - ha - gyott.

2.
Ha bēmēgyēk, ha bēmēgyēk (a) dobradosi*
csárdába,
Kis késēmet, zsebkésēmet vágom a gērēndába.
Rézfokosom, rézfokosom vágom a gērēndába.
Aki legény, az tēheti! Aki merész, az vēgye ki!
Aki legény, az vēgye ki! Aki bátor, az tēheti!
Még az éjjel zsandárvérrel pingálom a csárdát ki!
Még az éjjel zsandárvérrel írom ki ja nevemet!

3.
Ha bēmēgyēk, ha bēmēgyēk a babám szobájába,
Ráborulok, ráborulok díjófajasztalára.
Vállamra hajtsa ja fejét: el nē felejtsem a nevét!
– Nē sírj, csárdás kisangyalom! Nem lészöl
elfelejtve!

4.
Szabadkaji kaszárnyába nyergelik a lovamat,
A moholi kávéházba ölelik a babámat.
A lovamat más nyergeli, szép szeretőm más öleli.
Az én kedves kisangyalom nő ölelgesse sěnki!

5.
Aki hármát-négyet szeret, nem szeret az igazán!
Aki kettőt-hármát szeret, az sē szeret igazán!
Lám, én csak egyet szereték, mégis de sokat
szenvedék!
Ez a kutya betyár világ, jaj, de megvesztégetett!

6.
Bájá felí, Bájá felí jën egy fekete félhé.
Szaládj, kislán, szaládj, kislán, mer utóér a essé!
– Nem szaládok, nem akárok! Máj szaládok, há megázok!
Bácskertesí nágy kocsmábá szeretére tálalok!

Mohol, Szécsényi Györgyné Illés Katalin (81),

Denkovicz Ferencné Lajkó Julianna (53), Fekete Istvánné Lajkó Mária (57).

Bodor G., 1971.

Gombos, Bajcsi Györgyné Gregus Erzsébet (58).

Bodor G., 1971.

Zenta, Kiss Ferencné Rác Szabó Etelka (58).

Bodor A.–Bodor G., 1972.

Bácskertes, Péter Pálné Szurap Ilona (81).

Bodor A.–Bodor G., 1972.

Kevi, Fábrik József (57).

Bodor A., 1972.

Felsőhegy, Nagy György Istvánné Szollár Viktória (61).

Bodor A., 1972.

Dobrodol, Magos István (80).

Bodor A., 1992.

Maradék, Varga János (37).

Bodor A., 1992.

Új stílusú népszerű dal. Régebben igen szép ötfokú dallamfordulatokkal énekelték. Mai felhangzásaiban egyre több a stílustalan szekvencia. Második versszaka betyárdal, a negyedik katonadal.

Szövegvariáns: 142. (Járdányi II. 154, *általános*)

*Maradéki, zentai stb., tetszés szerint.

Parlando, ♩ = 76-84

Fe - ke - te fel - hő - ből e - sik az e - ső.

Most tu - dom, hogy nem vagy i - gaz sze - re - tő.

Er - re jár - tál, még - sém gyüt - tél bé hoz - zám!

Áld - jon még az Is - ten hát, é - dös ró - zám!

ossia

ossia

2.
Szár az fának nem terem zöld levele,
A rózsának lehullott a levele,
Mért nincs minden lánynak hív szeretője!?
Nekem is volt szeretőm, de elhagyott.
Kutyaszívű, más szeretőt választott!

3.
Törött ágrul messze röptül a madár.
Szívem gyöngye, mindörökre elhagyta.
Úgy elhagyta, mint kis madár az ágot,
Mit a villám darabokra szétvágott.

4.
Állok, állok utcasarkon egyedül,
Arra mén az édesanyám, kikerül.
Hogy is lehet egy anyának oly szíve?
Hogy is lehet kitagadott gyermeke?

5.
Mindén este körül csillagos az ég.
Mégállj, rózsám, majd eszédbe jutok még!
De már akkor, kisangyalom, késő lesz:
Tizenhárom szeretőmnél is több lesz!

6.
Két fa között kisütött a holdvilág.
Látod, rózsám, milyen ez az árvaság?
Árva vagyok, árva az én anyám is,
Árva nekem minden familiám is.

Gombos, Bacskó Mártonné Nemes Maris (88).
Gombos, Nemes Gáspár (63).

Kiss L., 1938.
Kiss L., 1939.

Régi stílusú, részlegesen kvintváltó dallam. Első dallamsora zárhat mind az oktávon, mind a kvinten. A 3. versszaka műköltői eredetű.

Variáns: 127, 128, 197. Lásd a 127. dalnál mondottakat. Szövegvariáns: 48, 65, 70, 84. (MNT IX. LXXIII. típus, Járdányi I. 25 és 57)

Poco rubato, ♩ = 64-(100)

Jaj, de szé - pen e - sik a zá - por - e - ső!

So - se vol - tál i - gaz szí - vű sze - re - tő,

Mert, ha i - gaz sze - re - tő let - tél vol - na,

Ár - va - ság - ra so - se ju - tot - tál vol - na!

2. 3. 5. 6 - 8. vsz.

2.
Jaj, de szépen ragyognak a csillagok!
Ha rád nézek, mindég szépet gondolok.
Azt gondolom, hogy a kedves galambom
A világon a legszebbik csillagom.

3.
Csak még egyszer jőjj el a házam elé!
Nézz be az ablakomon, mint azelőtt!
Majd meglátod két halovány orcámat,
Majd meghallod, mennyit sírok utánad!

4.
Sötétkékre van az ég bemeszelve,
Olyan, mintha késsel volna befestve.
A csillagok, jaj, de szépen ragyognak!
Ha ránézek, bús könnyeim hullanak.

5.
Hull a könnyem, szeretőmet sajnálom.
Eszembe jut, hogy már régen nem láttam.
Jaj, Istenem, csak még egyszer láthatnám!
Megölelném, de szívből megcsókolnám!

6.
Volt énnékem édesanyám, de már nincs,
Mert elvitte a szegedi nagy árvíz.
Kilenc hete, amióta halászom,
Könnyeimtől az árvizet nem látom.

7.
Kihalásztam édesanyám kendőjét,
Zöld selyemmel varrattam ki a szélét.
Közepébe búbánatot rakatok.
Édesanyám, jaj, de árván maradok!

8.
Házunk előtt folyik el egy halastó,
Abban úszik három fekete holló.
Három fekete hollónak hat szárnya.
Nem is legény, kinek nincsen babája!

Horgos, Szaniszló Matild (18).
Királyhalom, Faragó Antal (58).
Ludas.

Bartók B., 1906.
Kiss L., 1944.
Király E., 1956.

Új stílusú pentaton dallam átmenő hangokkal. Tempója eredetileg rubato volt, nyilván műdal eredetű. Bartók gyűjtésében még meglehetősen sok a műdalos fordulat, a későbbi változatokban viszont már nincs. A tempo is 3/4-es lüktetésűre alakult. A műdalt az egészséges hagyományérzék romlatlan népdallá csiszolta.
Variáns: 136. Szövegvariáns: 84, 103, 197–200.

Parlando, ♩ = 80-100

E - sik e - ső, bugy - bu - rí - kol.

a Ka - kas ka - pun ku - ku - rí - kol,

Szállj le ka - kas, a ka - pu - ról,

1)

I - gyál vi - zet a vá - lyú - ból!

ossia

2.
Nyugat felől veres az ég.
– Ugyan, babám, szeretsz-e még?
– Ha nem szerettelek vóna,
Még sē kerestelek vóna!

3.
Szivárványos az ég alja,
Nem jó van a fejem alja.
Gyere, babám, igazítsd mēg,
A jó Isten úgy áldjon mēg!

4.
Hajam, hajam, hajam szála,
De sok bú rakodott rája!
Annyi bú rakodott rája:
Mēgőszült a hajam szála.

5.
Verd mēg, Isten azt a papot,
Aki minket összeadott!
Nem jól adta ránk az áldást,
Mert nem szeretjük mi egymást.

6.
Kezembe vészem botomat,
Útnak indítom magamat.
Éngem nē sajnáljon sēnki!
Messzire köll nekēm mēnni!
* Éngem nē sajnáljon sēnki!
Így köll nekēm elpusztulni!

Zenta, Kálmán Jenő (24).

Zenta, Károly Jánosné Döme Klára (52).

Fábri J., 1953.

Burány B., 1974.

Régi stílusú ötfokú, részlegesen kvintváltó parlando típus. Az Alföldön és a székelyeknél honos. Nálunk eddig csak két változata került elő, az egyik romlott.

Szövegvariáns: 93, 124, 125, 166. (Járdányi I. 31, *dél-alföldi, székely*)

* A III–IV. dallamsorra.

Rubato, ♩ = 80–100

Da - ru - ma - dár ma - ga - san száll, szé - pen szól.

Ha - rag - szik a kis - an - gya - lom, mert nem szól.

Ak - kor szól - jál, kis - an - gya - lom, én - hoz - zám,

Majd ha az a da - ru - ma - dár visz - sza - száll.

2.
Darumadár vissza többet sosém száll.
Az én szívem a tiedé sosé fáj.
Fájt ezelőtt árva szívem utánad,
De már mostan megépeszti a bánat.

3.
Méguntam már ezt a kislányt* szeretni,
A gyűrűjét az ujjamon viselni.
Hogy ha elmék* csütörtökön, megmondom:
Köszönöm a hűségedet, galambom.

6.
Két szivárvány koszorúzza az eget.
Kisangyalom elválással fenyeget.
Válj el, válj el, kisangyalom, nem bánom!
Hagyjad az én árva szívem, hogy fájjon!

4.
Azt gondolod, kisangyalom, megcsaltál,
Pedig engem még sē szomorítottál!
Mégcsaltad tē, kisangyalom, magadat,
Mert nem találsz nálamnál igazabbat!

5.
Mi az oka, hogy a Tisza befagyott?
Mi az oka, hogy a rózsám elhagyott?
Szokása a Tiszának a befagyás,
A legénynek a szeretőelhagyás.

Felsőhegy, Szabó Zsuzsanna (18).

Horgos, Magócsi Andrásné Varga Etel (59).

Új stílusú ütemváltó dal, Észak-Bácska egyik legnépszerűbb dallama.

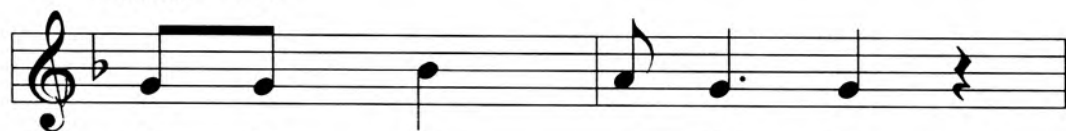
Variáns: 134. Szövegvariáns: 16, 103, 129, 139.

*Más változatokban: legényt, elgyűn.

Burány B., 1953.

Kiss L., 1972.

Giusto, ♩ = 116

Má - dár - ká, má - dár - ká,

Vidd el a le - ve - lem!

Szállj, tē má - dár, há lē - het,

Vidd el ezt a le - ve - let,

Vidd el az én bá - bām - nāk!

2.
 Há jelviszéd néki,
 Tēdd a áasztálāra!
 Hāgy olvássā levelem,
 Ol szomorū levelem,
 Hogy āz ivē nem lēsžēk!

Bácskertes, Péter Pálné Szurap Ilona (81).

Bodor A.–Bodor G., 1972.

Új stílusú, ötsoros, kis szótagszámú és ambitusú dallam az új stílus régies rétegéből. A Kodály-gyűjtötte, tandalként közismert Heves megyei változat (K-V 433) tempo rubatójával ellentétben a később előkerült változatok többsége giusto. Nálunk csak Kupuszináról ismerjük. Szövegvariáns: 7, 60, 138. (Járdányi II. 59, *palóc*)

Giusto, ♩ = 110–126

Fecs - kém, fecs - kém, é - dös fecs - kém,

Vidd el az én le - ve - lecs - kém!

{ Vidd el, e - gész Dél - A - me - ri - ká - ba,
 Vidd el, vidd el Horgos fa - lu - já - ba,

Tödd a ba - bám ab - la - ká - ba!

2.

Ha kérdözi, honnan jöttél,
 Kinek a póstása löttél,
 Mondd mög, hogy egy bús árva szívnek,
 Mondd meg, hogy egy szép barna lánynak,
 A te régi szeretődnek!
 A te kedves galambodnak.

Egyházaskér, Karácsonyi Ilona (68).
 Horgos, Gyarmat György (72).

Paksa K., 1968.
 Kiss L., 1972.

Régi stílusú, nyolc szótagú dudanóta heterometikus és -ritmikus változata. Szövege az I. világháborúban lehetett divatos (esetleg előbb is). Egy sandžaki népdalgyűjteményben szinte szó szerinti fordításban megvan:

Oj ti lasto, tico mila, (ismételve)
Bil' ti moja pošta bila? (ism.)
Da odletiš tamo dole, (ism.)
Da pozdraviš drago moje? (ism.)
Ako pita, ko te šalje, (ism.)
Od koga je to pozdravlje, (ism.)
A ti kaži, lasto mila: (ism.)
Od premile drage tvoje. (ism.)

(Miodrag Vasiljević : *Narodne melodije
sa Sandžaka*, 183. Beograd, 1953)

A sandžaki dallam még csak nem is emlékeztet a miénkre, szövege rímes párvers, így a szerb folklórhagyományba is beépült anyagról van szó.

Variáns: 7, 59, 158, 165. Lásd a 7. dalnál mondottakat. Szövegvariáns: 7, 60, 137. (Járdányi I. 128, *általános*)

Giusto, ♩ = 100–108

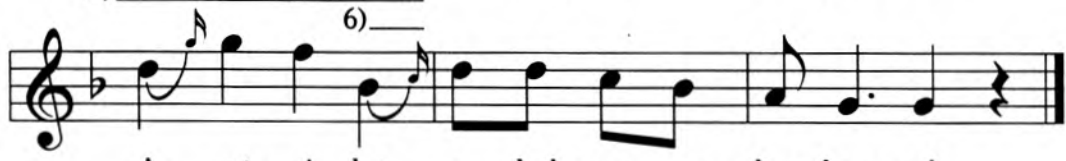
Her - kó - ca - i temp - lom - to - rony de ma - gos!

Te - te - jé - be két szál ró - zsa, de pi - ros!

2) Le - sza - kaj - tom az e - gyi - ket ma - gam - nak,

A má - si - kat a ked - ves ga - lam - bom - nak.

2.
 Át a Tiszán fehér kendő integet:
 – Gyere átal, kisangyalom, ha lehet!
 – Nem mehetek, mert a révész nem visz át,
 Csak a régi szeretőmet viszi át!

3.
 Én az utcán végigmenni nem merek,
 Mer azt mondják, fekete gyászt viselek.
 Fekete gyász, hófehér a zsebkendőm,
 Barna legény volt az első szeretőm.
Juhászlegény volt az első szeretőm.

4.
 Két szivárvány átkarolta az eget.
Két szivárvány koszorúzza az eget.
 Elrabolták tőlem a szeretőmet.
 Elrabolták tőlem azt az egyetlenégyet is,
 Rabolják el a gyászos életemet is!

5.
 Kisangyalom, ha tudtad, hogy nem szeretsz,
 Mért nem írtál egy szomorú levelet?
 Tötted volna a táborig póstára, póstára,
 Jött volna ja kis Csóka falujába!
Küldted volna ja Maradék falujába!

6.
Nincs édösebb a mazsolaszöllőnél!
Nincs kedvesebb az első szeretőnél!
Mert az első tud igazán szeretni, szeretni,
Másodikkal de sokat köll szenvedni!

7.
Ha még egyszer húszesztendős lehetnék,
A lányok közt jobban széjjelnézhetnék.
Választanék olyan igaz szeretőt, szeretőt,
Ki megvárná ezt a másfél esztendőt!

10.
Ha még egyszer a pusztába kiménnék,
Ha még egyszer húszesztendős löhetnék,
Juhászlegín szeretője nem lönnék!
Csókaji legény szertője nem lönnék!
Mer a juhászlegínnek a csábító szerelme,
Csókaji legény árva szíve szerelme, szerelme,
Az tész engem a sötét sír fenekére!
Az tősz engöm a hideg sír fenekére!

8.
Szombaton éjjel kimémentem a pusztára,
Ráléptem egy túsökbokor ágára.
Túsökbokor, eriszd el a slingelt aljú szoknyámat!
Még akarnám ölelni ja babámat!

9.
Bojtárlegín, nyergeld föl a szamarad!
Vigyél engem az én rácsos kapumba!
Mégcsipte ja csalány az én lábomat, kezemet,
Orvossága a szép juhász szerelme.

Ürög.

Csóka, Korponai Erzsébet (21), Banka Mihályné Hecskó Erzsébet (50).

Oromhegyes, Bicskei Mihályné Balázs Ida (63).

Maradék, Varga Jánosné Molnár Teréz (56).

Király E., 1965.

Burány B., 1952, 1965.

Bodor A.–Tripolsky G., 1989.

Bodor A., 1992.

Új stílusú népszerű dalunk. Harmadik sora bővíülhet 14 szótagúra, vagy maradhat izometrikus 11-es.

Szövegvariáns: 11, 16, 32, 103, 136, 140. (Járdányi II. 102, *általános*)

Giusto, $\text{♩} = 96-104$

2.
Erről az útról visszatérni nem lehet,
Nagy a hűség, a szerelém nem enged!
A szerelmet eltítikóni nem lehet.
Szélösebb a szerelém a tengernél,
Mélyebb a mi szerelmünk a tengernél,
Árvább a szívem a lehulló levélnél.

3.
Kisangyalom, ha meguntál szeretni,
Szabad néked más kislánt is szeretni!
Adjon az ég szébbet, jobbat nálamnál!
Nékem pedig csak olyat, mint tē vótál!

Zenta, Kis Ferencné Rác Szabó Etelka (40).
Kispiac, Varbai Lajosné Kovács Matild (67).

Burány B., 1953.
Tripolsky G., 1971.

Új stílusú dal.

Variáns: 64, 115, 146, szélső sorok. Szövegvariáns: 103, 139, 141. (Járdányi II. 41, *általános*)

141.

Giusto, ♩ = 72-88

1) _____

-Kis - lány, kis-lány, de va - sa - lod a ru - hád?

Ta - lán bi - zony szom - bat es - te vē - széd rád.

-Ak - kor bi - zony, ak - kor jön az én ked - ves ba - bám!

Nap - pal szánt - vet, es - te ké - sőn jár hoz - zám.

1 2

ossia ossia

2.
Házunk fölött csak egy csillag ragyogott.
Annak a csillagnak sok irigye volt.
Elrabolták tőlem azt a fényes csillagot,
Aki nekém egész éjjel ragyogott.

3.
Jaj, de szélés, jaj, de hosszú az az út,
Amelyikén (a) régi babám elindút!
Régi babám, térj vissza ja hosszú utadru!
Emlékezz a bē nem vátott szavadru!

4.
Hosszú jútról visszatérni nem lehet,
A szerelmet e'titkóni nem lehet.
A szerelēm szélésebb a tengēr vizénél,
Árvább vagyok a lēhulló levélnél.

Zenta, Bodor Vera (39).
Oromhegyes, asszonyok.

Burány B., 1953.
Bodor A., 1990.

Új stílusú, általánosan elterjedt dal.
Szövegvariáns: 140. (Járdányi II. 119)

Giusto, ♩ = 112

Ud - va - ro - mot egy mély á - rok ha - sít - sa,

Bar - na le - gén a szü - ve - mët bu - sít - sa.

Bar - na le - gén, ne bu - sítsd a szü - ve - mët!

Úgy - ës ve - led tő - tüm az é - le - tē - mët!

2.
 Udvaromon van egy árok, van egy tó,
 Abba fürdik három fekete holló.
 Mindig fürdik, mégës sáros a tolla.
 Legszebb lëány (a) szeretóm a faluba.

3.
 Mët nincs mindég holdvilágos éjszaka,
 Mikor jövök a rózsámtól hajnalba?
 Lám, a rózsám vélem van egy faluba,
 Sok az irigy, nem szólhatok hezzájá!

4.
 Édesanyám, mind kënd ennek az oka,
 Hogy én a rózsámtól el vagyok zárva!
 Zárva vagyok, mint pohárban a virág,
 Nem süt énrám ez a fényës holdvilág.

5.
 s Ha béményék a kocsmába borinnya,
 Rézfokosom vágom a gërendába.
 Mëgmutatom, ki a legén, ki a ki:
 Csendörvérvél pingáлом a kocsmát ki!

Hertelendyfalva, Illés Ambrusné Buta Mária (51).

Kiss L., 1941.

Régi stílusú, ritka ABCB formaképletű tizenegy szótagú dallam. Ilyen formaképlete van a 157. dalunknak is.

Szövegvariáns: 132, 143.

Giusto, ♩ = 108–112

Ud - va - rom - ba a - rany vá - lú, a - rany kút,

Ab - ba für - dik a - rany ré - ce, még egy lúd.

Min - dég für - dik, még - sém vi - zes a tol - la!

Az én ró - zám leg - szébb lány a fa - lu - ba!

2.
Ezt a kislányt nem az anyja szülte,
Zöld erdőbe az ágácfa termette.
Nem köll annak édesanya dunyhája!
Bétakarja jész szép legény subája!

3.
Ha fölülök kis pejlovam hátára,
Visszanézék Magyarország tájára:
Jaj, Istenem, me're van az én hazám?
Tudom, sirat engem az édesanyám!

4.
Fölméntem én a bihari nagy hegyre,
Föltekinték a'ra magos nagy égre.
Jaj, Istenem! – de sokszor fölsóhajtok,
Ill magosrú hazájig nem láthatok!

5.
Betyár voltam, még mikor megszülettem,
Túl a Tiszán titokba nevelkedtem.
Túl a Tiszán nevelkedtem titokba,
Csikót loptam már tízéves koromba!

6.
Elmennék én tihozzátok egy este,
Ha az anyád az ablakon nem lesne!
De az anyád, a vén ducsó* azt lesi,
Hogy a lányát milyen legény szereti.

7.
Elmennék én tihozzátok egy este,
Ha házatok oly szemetes nem lenne!
Rézsarkantyúm fölszedi a szemetet,
Hogy kötöm be ilyennel a szememet?

*Doroszló, Samu Istvánné Bártol Örszébet (70).
Bezdán.*

Kiss L., 1944.
Király E., 1959.

Régi stílusú plagális zárlatú (*mi-végű*) dallam.
Szövegvariáns: 11, 30, 55, 63, 72, 112, 121, 128, 142. (Járdányi I. 161, *általános, kivéve az északnyugati területeket*)

*Ducsó, tuskó.

Giusto, ♩ = 112–120

Ez a kis - lány úgy é - li vi - lá - gát,

Ha jaz any - ja nincs ott - hun, sü - ti ja po - gá - csát

Pi - ros - ra, ke - rek - re,

Úgy tē - szi ja sze - re - tő - je je - lé - be.

2. vsz.

2.
Ez a kislány úgy éli világát,
Ha jaz anyja nincs otthon, kifesti jaz arcát
Pirosra, fehérre,
Úgy várja ja legént estére.

3.
Ez a legény úgy éli világát,
Ha jaz apja nincs otthon, ellopja ja birkát.
Ěgy birka, két birka,
Ellopja jaz, ha jaz apja nem tudja!

Mohol, Szécsényi István (71).
Tóthfalu, asszonyok.

4.
Ez a legény úgy éli világát,
Ha jaz apja nincs otthon, ellopja ja búzát.
Búzáját, árpáját,
Kifizeti a régi adósságát.

5.
Arra alá, a borona szélén,
Kinyílt a tulipánt (a) kis kalapom szélén.
Ěgy-két szál, három szál,
Csalfa lēttél, kisangyalom, mēgcsaltál!

Burány B., 1974.
Bodor A., 1990.

Régi stílusú, általánosan elterjedt heterometrikus táncdal. Utolsó sorában gyakran mūdalos közhelyek hallhatók. Terjesztésénél erre ügyelni kell.
(Járdányi I. 135)

145.

Giusto, ♩ = 140

De sok e - ső, de sok sár,

De sok kis - lány meg - csalt már!

Ha még ez az egy meg - csal,

Meg - át - ko - zom, hogy meg - hal!

2.

De gyöngéja lány szíve!
 Vágyik az ölelésre!
 Mit tehetnek, szegények,
 Ha szépek a legények?

Mohol, Vlasity Károlyné Zélicity Klára (53).

Király E., 1982.

Régi stílusú hét szótagú dudanóta. Elterjedése általános, de leginkább betyárballada-szöveggel.

(Járdányi I. 107)

Giusto, ♩ = 84–100

Ösz - sze - fo - lyik a { nagy Ti - sza ja Du - ná - val,
Kis - kö - rös a

{ Ösz - sze - il - lek én a ked - ves ba - bám - mal.
Ösz - sze - il - lik a szó - ke a bar - ná - val.

Mit bá - nom én, hogy ha { jíl - lèk, hogy ha nem is,
jíl - lik,

{ Bar - na va gyok én, bar - na a sze - re - tòm is!
Szó - két sze - re - tek, szó - ke va - gyok ma - gam is!

4. vsz.

2.
Ablakjaimba három cserép muskántli.
Ha nem szeretsz, nem muszaj hozzám járni!
Első szavad nem tudom elfelejteni!
Így jár az, aki más babáját szereti!

3.
Nem fúj mán a szél, nem forog a gőzmalom,
Nem levelez az én kedves galambom.
Nem köll nékem sēm levele, sēm ő maga,
Légyházott mán véle az édesanyja!

Horgos, legények.

Ludas.

Felsőhegy, Sőreg Pálné Mihályi Zsófi (67).

Péterrève, asszonyok.

4.
Apró szeme van a gyënge kukoricának,
Gyënge szíve van az édesanyámnak.
Gyënge szíve bánatába maj meghasad,
Hogy az ő fija regutának bëmamad!

5.
Fodros kötője van a mostani lánynak,
Drága neve az én kedves babámnak.
Drága neve, el sem tudom felejteni!
Így jár az, aki igazán tud szeretni!

Kiss L., 1942.

Király E., 1956.

Bodor A., 1972.

Bodor A., 1995.

Új stílusú mixolid dallam. A 4. versszaka katonadal.

Variáns: 64, 115, 140. Szövegvariáns: 15, 64, 128, 151. (Járdányi II. 40, általános, kivéve a székely és északnyugati területeket)

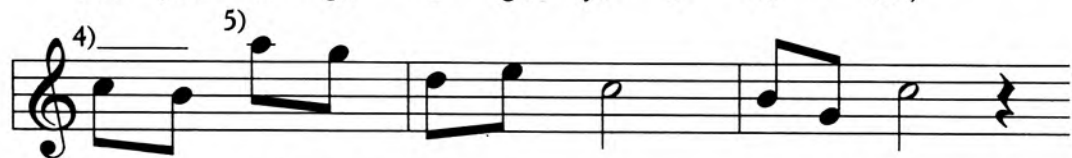
Parlando-rubato, ♩ = 66-88

Szé - pen e - sik az e - ső a rét - re,

Szé - pen le - gel a gu - lya a ré - ten,

Szé - pen szól an - nak a réz - csen - gő - je.

Egy le - gény - nek va - gyok sze - re - tő - je.

ossia

ossia

ossia

ossia

ossia

ossia

2.

Szépen esik az eső a vízre,
 Szépen úszik a ruca a vízen.
 Két szárnyával csak azt veregeti:
 Volt szeretőm, el kell felejteni.

Horgos, Szaniszló Matild (18).
 Ludas.

Bartók B., 1906.
 Király E., 1954.

Régi stílusú dal, de dallamíve kupolás, mint az új stílusúaké. Rokonságban van a *Veni creator spiritus* kezdetű középkori himnusszal.

Variáns: 4, 160. Lásd a 4. dalnál mondottakat. (Járdányi I. 190, általános)

Giusto, ♩ = 80–104

-Kék - re van az ég al - ja me - szel - ve.

Nem lát - ta - lak, ró - zsám, szom - bat es - te!

Nem győz - te - lek, szép ked - ve - sem, vár - ni,

Be köl - lött a ró - zsás ka - put zár - ni!

2.
 – Zárd be, rózsám, zárd be kis kapudat,
 Nem gázolom már az udvarodat!
 Vethetsz bele szegfűt, majorannát!
 Adjon Isten, babám, jó éjszakát!

3.
 – Följött már az esthajnali csillag.
 – *De szépen sűt (az) esthajnali csillag!*
 De szép legény áll a kis kapuba!
De szép legény áll a kapu alatt!
 Édesanyám, kimegyek hozzája,
Édesanyám, eressz ki hozzája,
 Gyöngye szívem meghasad utána!
Mer a szívem meghasad utána!

4.
 – Ráérsz, lányom, ráérsz te még arra!
 – *Édes lányom, ne menj ki hozzája!*
 Ráérsz te még a szerelemágyra!
Ráérsz még a szeretőtartásra!
 – Tudom, anyám, tudom, hogy ráérek,
 Azt is tudom, hogy nem soká élek!
Azt se tudom, hogy még meddig élek!

5.
 Lēfeküdtem, de csak alig-alig,
 Eressz bē hát, angyalom, a falig!
 Jól megőlelj, angyalom, engemet,
 Lē nē essek az ágyrul mellüled!

6.
Lányok, lányok, rólam tanuljatok:
A legénynek csókot ne adjatok,
Mert az a csók nem esik hiába!
Hull a könnyem a bölcső gombjára.

Gombos, Varga Mihályné Szűcs Róza (84).
Ludas, Sebők István (80).

Kiss L., 1939.
Király E., 1954.

Új stílusú, kis hangterjedelmű dallam.

Giusto, ♩ = 144

Fa - lu vé - gén ég a fa - tűz,

Mel - let - te jég szép bar - na szűz.

Még - é - gét a zseb - ken - dő - je,

{	El	-	hat	-	ta	ja	sze	-	re	-	tő	-	je.
{	En	-	va	-	gyok	a							

2.
 Úgy ég a tűz, ha raknak rá.
 Szól az irigy, ne hallgass rá!
 Raktak is rá, raknak is rá.
 Kisangyalom, ne hallgass rá!

3.
 Annyi nekem az irigyem,
 Mint a fűszál a nagy rétén!
 Mint a fűszál a nagy rétén,
 Még a csillag az egekén.

4.
 Egész világ rúlam beszél,
 De mind elhordja jajt a szél.
Mind elhordja jajt a szél.
 Kik létéznek, kik fölvésznek,
 Az irigyek maj megésznek!

5.
 Lémént a nap, még sincs este,
 Vár engem egy kis menyecske,
 Már az ágát megvetette.
 Észemadta, teremtette!

6.
 – Ejnye, rúzsám, hová lőttél,
 Hogy ilyen soká nem gyüttél?
 – Nem gyűhettem, nem eresztett
 A kocsmáros, berekesztett!

7.
 Most jöttem rá jarra házra,
 Ki véggel van az utcára.
 Kék táblája, zöld rámája,
 Ez a kisangyalom háza.

8.
Falu végén ég a gyërtya,
Égy szép kislány tartogassa.
El-elótsa, mēg-mēggyújtsa,
A szívetet szomorítsa.

Doroszló, Samu Istvánné Bártol Örsébet (68, 70).

Kiss L., 1942, 1944.

Régi stílusú plagális hangsorú (*mi-végű*) dudanóta, csak Doroszlóról ismerjük. Énekese öregapjától tanulta, aki „furuglálni” szokta.
Szövegvariáns: 150.

150.

Giusto, (♩ = 104–132)

U - gyan, ró - zsa - m, ho - vá let - tél,

Hogy a hé - ten el nem jöt - tél?

Ta - lán bi - zony má - sé let - tél,
Ró - zsa va - gyok le - sza - kaszt - hatsz,Más kert - jé - be ró - zsa let - tél?
Pi - ros va - gyok, meg - csó - kol - hatsz!

2.
Erre, erre, most ment erre,
Haragszik rám, nem néz erre!
Ha haragszik, mért jár erre?
Mért jár nékem ellenemre?

3.
Elmehetsz már házam előtt,
Nem vigyázlak, mint azelőtt!
De azelőtt vigyáztalak,
Szívem újult, ha láttalak.

4.
Kútágásra szállott a sas.
Engem, rózsám, ne csalogass!
Csalogatott engem más is,
Náladnál szebb virágszál is!

Horgos, Szaniszló Matild (18).

Bartók B., 1906.

Régi stílusú dudanóta. (Előadója giusto helyett parlandóban énekelte.) Van párosító szöveg-
rokonsága is.

Szövegvariáns: 149, 164.

151.

Giusto, ♩ = 96

Én is vol - tam va - la - mi - kor va - la - ki,

Én is tud - tam a le - gény - nek ha - zud - ni.

De már mos - tan nem hisz - nek a sza - vam - nak,

Ki - ta - nul - ták min - dën bē - tyár - sá - go - mat.

2.

Nem lehet az almát kétfelé vágni.

Ha nem szeretsz, nem muszáj hozzám járni!

Né feküdj a nyoszollám közepébe!

Ha nem szeretsz, sémmit heled nincs benne!

Gombos, Bacskó Antalné Dinnyési Anna (57).

Kiss L., 1939.

Régi stílusú táncdallam.

Variáns: 96. Szövegvariáns: 146.

Giusto, ♩ = 84–100

A kis Csó - ka kö - rül van ke - rít - ve,
 Ez a fa - lu lé - c - ce!
 Ez az ut - ca drót - tal

Nem - so - ká - ra ki - mö - gyök be - lő - le.

Ben - ne ha - gyom hí - rö - met, ne - ve - met,

Mög azt a szép bar - na sze - re - tő - met.

2.

Ezt a kislánt csak addig szerettem,
 Még a bálból hazakisértöttem.
Még a bálból hazakisérhettem.
 De má mostann útat adtam neki:
De azután utat mutatok neki:
 Elmöhetsz má szöbbs legényt keresni!
Elmehetsz már más legényt keresni!

3.

Ezt a legént csak addig szerettem,
 Még a bálba befizetött értem.
Még a bálba befizet helyettem.
 De má mostann útat adtam neki:
De azután utat mutatok neki:
 Elmöhetsz má, úgyszé szeret sénki!
Elmehetsz már más kislányt szeretni!

Csóka, Banka Mihályné Hecskó Erzsébet (50).
Njegoševó.
Törökkanizsa, Sós Mihályné Törköly Erzsébet (76).

Burány B., 1965.
 Király E., 1966.
 Bodor A., 1994.

Új stílusú ütemváltó mixolid dal. Csókai változata lemezen: VMND B 4. b.
 (Járdányi II. 43, *általános*)

Giusto, ♩ = 96

A kis ker - tem kö - rül van i - bo - lyá - val.

Gye - re, ba - bám, szedd a kö - tőd al - já - ba!

Lu - kas a kö - tőm e - le - je, sej, de a li - la,

Ki - hul - lik be - lő - le a kék i - bo - lyá.

2.

Úgy akartál hozzám járni, ne tudják,
De az egek rádvilágosították.
Rádvilágosította ja literes üveg.
Így hát, babám, nem lehetek a tied!

Mohol, Baranyi Lászlóné Sinka Anna (32).

Bodor A.–Bodor G., 1972.

Új stílusú mixolid dallam.

Variáns: 94. (Járdányi II. 44, általános, kivéve a székely és északnyugati területeket)

154.

Giusto, ♩ = 116

Kis ker - tēm - ben á vi - jó - la,

Rā - já - szo - kott á ró - ká,

refrén: Sā - ri hi - ci - dom, á si - té - be.

2-4. vsz.

ossia

2.
Megállj, róká, kileslek,
Kurtá vásrá veretlek,
Sāri hīcidom, á sitétbe!

3.
Á cigányok úgy élnek:
Nem lopnak, csak cserének
Sāri hīcidom, á sitétbe.

4.
Cserélik az lovakát,
Isszák a jó borokát
Sāri hīcidom, á sitétbe.

Bácskertes, Péter Pálné Szurap Ilona (81).

Bodor A.–Bodor G., 1972.

Régi stílusú, ritka háromsoros refrénes dallam, az *Ihatnám én, de nincs mit* kezdetű dunántúli típus elváltozott formája. Nálunk csak Kupuszináról ismerjük. Lemezen: MNZA I. B 3. c. (MNT VII. XXXIV. típus, jegyzetben közölt dal)

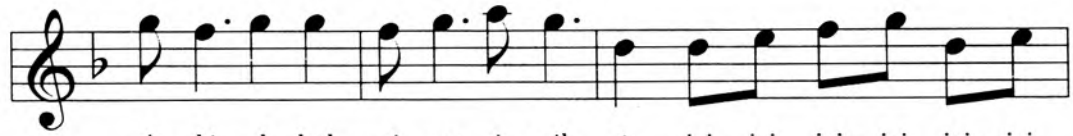
Giusto, ♩ = 120

A zén - ta - i ker - tők a - latt, ó, jaj - jaj, jaj - jaj, jaj,

Fo - lyik a sze - re - lém - pa - tak, ó, jaj - jaj, jaj - jaj, jaj.

A - ki ab - ból vi - zet i - szik, ó, jaj - jaj, jaj - jaj, jaj - jaj,

Ba - bá - já - tól el - bú - csú - zik, ó, jaj - jaj, jaj - jaj, jaj - jaj, jaj.

2.

Én is ittam már belőle, ó, jajjaj, jajjaj, jaj,

El is búcsúztam már tőle, ó, jajjaj, jajjaj, jaj.

Úgy elváltam én szegénytől, ó, jajjaj, jajjaj, jajjaj,

Mint ősszel fa levelétől, ó, jajjaj, jajjaj, jajjaj, jaj.

Zenta, Mangurás Ferencné Nagy Anna (61).

Burány B., 1965.

Új stílusú, ritka refrénes dallam archaikus sajátosságokkal: kis hangterjedelmű, kis szótagszámú (refrénjét leszámítva 8 szótagú) és egyetlen dallamgondolatból építkezik. Nálunk csak egy változata került elő, az is fél dallamként. Itt természetesen a teljes alakot közöljük. (Járdányi II. 46, *palóc, dunántúli, dél-alföldi*)

Giusto, ♩ = 104-108

Kis pej-lo-vam, sej, haj, { nem ë-he-ti a za-bot,
rég nem e-szi - }

{ Mer már ré-gën az ár-pá-ra rá-ka-pott.
Mi-ó-ta a zöld ár-pá-ra rá-szo-kott.

{ Kis më-nyecs-ke szok-tat-ta jaz ár-pá-ra,
Az én ró-zsám }

Ën-gëm pe-dig, sej, haj, { ma-ga mel-lé az ágy-ra.
a sze-re-tő - tar-tás-ra.

2.
Kis pejlovam, sej, haj, háta közepe sáros.
Én már többet szőke lánhon nem járok!
Még a csókom se vesztégetem rája!
Ajis jobban, sej, haj, rájillik a barnára!

3.
De szeretnék, sej, haj, csérfa lenni erdőben,
Ha valaki tüzet rakna belőlem!
Mert a csérfa kék lánggal ég, füst nélkül.
Mégélék én, sej, haj, babám, ténalad nélkül!

Gombos, Nemes Gáspár (63).
Zenta, Toth Horti Viktória (64).

Kiss L., 1939.
Fábri J., 1953.

Új stílusú ötfokú dallam. Harmadik versszaka egy Petőfi-verssel rokon.
Variáns: 83. Szövegvariáns: 84, 103, 162.

Giusto, ♩ = 80-96

a Kis pej - lo - vam pat - kó - szö - ge de fí - nyés!

h A hē - gyē - si csár - dás lá - nya de kí - nyés!

Száz - dí - ná - rost szo - rin - gat a mar - ká - ba,

Szó - ke le - gínt csa - lo - gat az á - gyá - ba.

2.
a Kis pejlovam patkószöge nem fínyés,
A heggyési csárdás lánya nem kínyés.
Sárga selyemkendőt köt a nyakába,
Szeretője ráborul a vállára.

3.
h Deres a fű, kis pejlovam, nē lege'j,
Inkább engēm (a) galambomhoz vigyél el!
Mégkérdezēm, szeret-ē még igazán?
Ha nem szeret, mēk a másik lány után!

4.
a Páros galamb lészállott a vetésre.
Én mán többet nem hinnék a legínnek.
Látom, babám, másfelé visz az útad,
Eredj arra, ha mán eztet méguntad!

5.
Páros galamb a vetésre sosē szállj,
h Mer a szívem a babámé nagyon fáj!
Amijóta páros galamb rászállott,
h Fáj a szívem, ha ja babám meglátom.

6.
Páros galamb rászállott a vetésre.
Én még mindig nem néztem a legényre.
Páros galamb, el ne repülj, el ne szállj,
Mert a szívem a legényért nagyon fáj!

7.
Nem füstöl a moholi gyár kéménye,
Páros galamb szállott a tetejére.
De mióta páros galamb rászállott,
Fáj a szívem, ha egy legényt meglátok!

Mohol.
Oromhegyes, Bicskei Mihályné Balázs Ida (63).

Király E., 1965.
Bodor A., 1989.

Régi stílusú, ritka ABCB formaképletű tizenegy szótagú táncdallam. Ilyen formaképlete van 142. dalunknak is. Szövegvariáns: 159.

158.

Giusto, ♩ = 112

Fa - kó lo - vam, rúgd fél a port,

Ne nézz ár - kot, ne nézz bok - rot!

Mi - re a nap nyug - vó - ra száll,

Légy ott az én ga - lam - bom - nál!

2.
Nem is kocsi, nem is láncos,
Nem is kislány, ki nem táncos!
Táncos vagyok, nem tagadom!
Szeret ingem a galambom!

3.
Édesanyám rózsafája
Ingem nyílt utójára.
Bárcsak ne is nyílt volna!
Szébb a bimbó, mint a rózsá!

4.
Le van a szüvem láncolva,
Nincsen, aki főloldozza.
Oldozd fél, te gyöngyvirágszál,
Hogy légyek én szabad madár!

Hertelendyfalva, Varga Zsiga Józsefné Kásler Mária (61).

Kiss L., 1940.

Szöveg és dallam Kiss Lajos gyűjtése alapján.
Régi stílusú, általánosan elterjedt nyolc szótágú dudánóta. Utolsó sora heteroritmikus.
Variáns: 7, 59, 138, 165. Lásd az előző variánsoknál mondottakat. (Járdányi I. 128, *általános*)

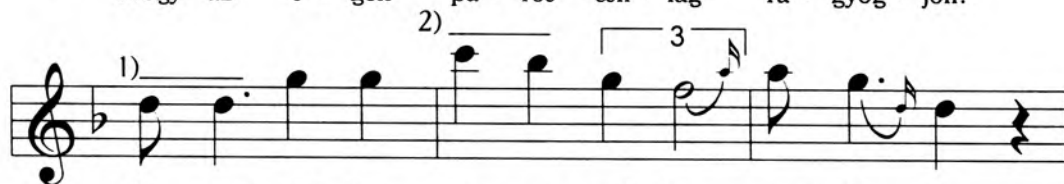
Giusto, ♩ = 80

A - lig vá - rom, hogy a nap lē - nyu - god - jon,

Hogy az é - gēn pá - ros csil - lag ra - gyog - jon!

Ra - gyogj, csil - lag, pá - ros csil - lag, so - ká - ig,

Kí - sérj el a ró - zám kis - ka - pu - já - ig!

5. vsz.

4. vsz.

2.
Békót verék kis pejlovam lábára,
Mert nem hallgat a gazdája szavára.
Békóba vert éngem is a szerelēm.
A faluba a legszēbb lánt szeretēm!

3.
Kint a rétēn a fū nagyon harmatos.
Kis pejlovam, nē ēgyél, mert bajt okoz!
Vigyé jel a kisangyalom házájig,
Hogy nē fájjon az én szívem sokájig!

4.
– Barna legény, hova hajtod az ökröt?
Talán bizony kis kertembe bekötöd?
Oda bizony, piros-barna legény, nem kötöd!
Gyenge a rozmaring ága, letöröd!

5.
– Ha letöröm, megfizetem az árát!
Adj egy kaszát, hogy vágok egy rend rózsát!
Ritka ja rózsza, nem lehet rendbe vágni.
Jaj, de bajos szállási lánhoz járnai!

6.
Jaj, de bajos a vánkuson fekünni,
Aki egymást nem igazán szereti!
Én is azért feküdtem a diványra,
hogy Megharagudtam a régi babámra!

Gombos, Ujj Józsefné Mészáros Anna (47).
Bácsgyulafalva, Pecsénka Andrásné Sötét Katalin (70).

Kiss L., 1969.
Bodor A., 1972.

Új stílusú pentaton dallam, szélső sorai kivételesen magasról ereszkednek.
Szövegvariáns: 79, 94, 103, 108, 109, 129, 157.

Parlando-rubato, ♩ = 160

Az ök - röm, a Csá - kó meg a Vi - rág

Le - et - te a kert - be a re - ze - dát.

Hej, re - ze - da, re - ze - da, re - ze - da!

Ked - ves ró - zám, lát - lak - e, vagy so - ha?

2.

Az ökröm, a Csákó meg a Kajla,
 Egyenes utána a barázda.
 – Cselő, Csákó, a harmadik nyomba!
 Ott állok meg, ahol kedvem tartja!

Mohol, Vlasity Károlyné Zélicity Klára (37).

Király E., 1965.

Régi stílusú dallam, dallamgörbéje kupolás az új stíluséhoz hasonlóan. Rokonságban van a *Veni creator spiritus* kezdetű középkori himnusszal. Leggyakrabban balladákkal éneklük.
 Variáns: 4, 147. Lásd a 4. dalnál mondottakat is. (Járdányi I. 197, *általános*)

161.

Giusto, ♩ = 72-120

Fe - ke - te zsin - dē - lēs a mi há - zunk te - te - je,

Vad - ga - lamb szál - lott a te - te - jé - re.

Vad - ga - lamb, { tur - bé - kold el a nó - tám!
tur - bé - kol - ja

hogy { Sok az én i - rí - gyem, so - kan ha - ra - gusz - nak rám!
Nem sze - ret i - ga - zán ön - gē - met az én ró - zám.

2.
Homokos, kavicsos a mi házunk eleje,
A'ra jár a rózsám minden este.
Arra jár egy legény mindēn este.
Mondtam már eleget, hogy nē járjá!
A'ra biz, barna legény, nē járjá!
Sok az én irigyēm, sokan haragusz - nak rám!

3.
Rózsaszín pántlika a harisnyám kötője.
Legény lēgyēn az, aki mēgkösse!
Mēg is kötötte nékem ēgy barna,
Homlokára göndörödik a szép fekete haja.

4.

Egy kislány, két kislány kiment a temetőbe.
Az egyik föltekintett az égre.
Az egyik föltekintett az égre,
hogy Istenem, de boldog, kinek nincs szeretője!

Doroszló, fiatalok.

Doroszló, Diósi Mártonné Kámán Katalin (89).

Ada, Bodor János (60).

Bácsgyulafalva, Pecsenka Andrásné Sötét Katalin (70).

Kiss L., 1942.

Kiss L., 1968.

Király E., 1969.

Bodor A., 1972.

Új stílusú ötfokú dallam.

Szövegvariáns: 103. (Járdányi II. 101, *általános*)

{ Ho - mo - kos a, ka - vi - csos a kis - an - gya - lom ta - nyá - ja.
 { Már - ván - kő - bü l, már - ván - kő - bü l van a ba - bám ud - va - ra.

{ Ki - lenc ó - ra, fél ti - zén - egy, nem mē - he - tēk hoz - zá - ja.
 { Es - te van má, ké - ső es - te, hogy mē - nyēk bē hēz - zá - ja?

Mēg - pēn - dül* a réz - sar - kan - tyúm ta - ré - ja, de ta - ré - ja,

Éb - ren van az, nem al - szik az é - dēs - any - ja, mēg - hall - ja!

ossia

2.
 Nem akar az, nem akar az ökörcsorda legelni,
 Nem akar a, nem akar a kisangyalom szeretni.
 Sírva kérém, hogy szeressēn engēmet,
 de jēngēmet,
 De azt mondja, csak azt mondja: Kísún
 van má, nem lehet!

3.
 Fēlszántottam, fēlszántottam (a) hērtelendi
 temetőt,
 Vettem belé, vettem belé a lovamnak legelőt,
 Hadd terēmjen szénát, zabot, lucērnát, de
 zabszalmát!
 Minden anya, minden anya hēzzám adná
 a lányát.

4. De szeretnék, de szeretnék tölgyfa lenni erdőbe,
Ha valaki, ha valaki tüzet rakna belőlem!
Fölgyújtanám ezt a gyászos világot, de világot,
Kibe mégcsak, kibe mégcsak szeretőt se találok!
Hogy nő látnék, hogy nő látnék benne
szomorúságot!

5. Beíratott, beíratott a német katonának.
Lovat is ád, lovat is ád, hogy én gyalog ne járjak.
Lovat is ád, lovat is ád, aranyszőrű paripát,
Azon járok, azon járok, kisangyalom, tehozzád!

6. Mikor mentem, mikor mentem vasárnap a templomba,
Hármat ugrik, hármat ugrik rajtam a delin szoknya.
Csak azért is, csak azért is hívtam a babámat,
Igazítsa, igazítsa meg a delin szoknyámat!

Horgos, Szaniszló Matild (18).

Zenta, Szuromi András (79).

Hertelendyalva, Illés Ambrusné Buta Mária (51).

Oromhegyes, Bicskei Mihályné Balázs Ida (44), Balázs Mihály (40).

Bartók B., 1906.

Burány B., 1965.

Kiss L., 1941.

Tripolsky G., 1971.

Új stílusú plagális zárlatú (szó-végű) dallam. A 4. versszaka Petőfi-vers, az 5. versszak katonadal.

Szövegvariáns: 129, 156, 171. (Járdányi II. 163, *általános*)

*Más változatban: mégcsendőül.

Giusto, ♩ = 92-104

Az én ró-zsám há - za fe - hér - re van fest - ve,

O - da vár ön - gö - met min - dön szom - bat es - te.

Ru - há - ját va - sal - ja, ma - gát csi - no - sít - ja,

A ki - csi - ke szá - ját csók - ra i - ga - zít - ja.

2.

Rózsám, a kedvedért mit nem cseleködnék!
Tiszából a vizet kanállal kimerném.
Annak a medréből igazgyöngyöt szödnék,
Néköd, kedves rózsám, azzal kedvesködnék.

3.

Nem zörög a levél, ha a szél nem fújja,
Nem mondanák, babám, ha igaz nem volna!
Tilos a szerelem, félek az anyámtól!
Azt hallottam, rózsám, elváltunk egymástól!

4.

Az eke a földet nem magának szántja,
Az anyja a lányát nem magának szánja.
Ha magának szánja, zárja kalickába!
Né jersse el a legénnyel a bálba!

Doroszló. Babos Lajos (53).

Magyarkanizsa, Losonc Istvánné Körmöci Borbála (66).

Bodor A., 1972.

Bodor A., 1995.

Új stílusú plagális zárlatú (szó-végű) dal. A 2. versszak jó példája az alakuló népi ízlésnek: a régi stílusú dallamokon felhangzó hat szótagos verssorok itt tizenkét szótagúvá értelmeződtek át, és új stílusú dallamon szólalnak meg.

(Járdányi II. 140, általános)

164.

Parlando, ♩ = 84-104

El - tö - rött a ku - tam gé - m - je,

Hol i - ta - tok hol - nap dél - be?

Szi - laj a ró - zsám mar - há - ja,

Nem szo - kott a más kút - já - ra.

2.

Könnyű apró halat fogni,
Nehéz a szálkából enni!
Könnyű szeretőt tartani,
De nehéz tőle megválni!

3.

Száraz gémkútra szállt a sas,
Engem, rózsám, ne csalogass!
Csalogathat engem más is,
Náladnál szebb virágszál is!

4.

Észem a barna szentédet,
De megétted a fejemet!
Úgy megétted a fejemet,
Mint a jó búzakenyeret!

5.

Jó vagy, ember, verekedni,
Nem vagy ember kendőt venni!
Azt az égyet azért vitted,
Hogy a fejem békőthessed!

6.
Haza, haza, hazafelé,
Csak a babám háza felé!
'z Ényim a ház, nem a tied!
Észëm a barna szentëdet!

Királyhalom, Cérna Máté (60).
Bácsgyulafalva, Báló Ferencné Tóth Ágnes (83).
Csonoplya, Lakatos András (71).

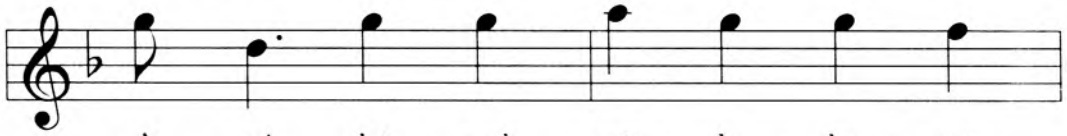
Kiss L., 1942.
Székely M., 1973.
Székely M., 1974.

Régi stílusú pentaton kvintváltó parlando típus, egyike legnépszerűbb dallamainknak. A második versszaka népies műdalon is felhangzik.

Variáns: 105, 124, 166 és 86, bukovinai variáns. Lásd a 105. dalnál mondottakat.
Szövegvariáns: 150. (MNT VIII. XLV. típus, Járdányi I. 80)

165.

Giusto, ♩ = 108

A mi há - zunk szép he - lén van,

Ba - rom - vá - sár e - lőt - te van.

Az a - latt fo - lyik a Csip - ke,

Rá - szál - lott a bús ger - li - ce.

2.

– Nė sirj, nė ríjj, bús gerlice,
Maj jön nékéd párod ide!
– Nem köll nékém sėnki párja,
Ha jaz ėnyém el van zárral!

3.

Lám, mėgmondtam, bús gerlice,
Nė rakd az útra fészkedet,
Mer az úton sokan járnak,
Fészkecskédre rátálnak!

4.

Inkább rakjad az erdőbe,
Annak is a közepébe.
Inkább rakjad az erdőbe,
Annak is a közepébe.

5.

A mi házunk szép helén van,
A Mosztonga előtte van.
Van is abba csík is, hal is,
Barna jaz én galambom is!

6.
Iszom, iszom, mindig iszom,
Míg a subám bē nem iszom!
Ha ja subámat bëiszom,
Arra sē lesz sēmmi gondom!

7.
Álmos vagyok, mint a cica,
Nem aludtam az éccaka.
Még az éjjel sēm aluszok,
Véled, rózsám, mullatozok!

Doroszló, fiatalok.

Kiss L., 1942.

Régi stílusú, általánosan elterjedt nyolc szótagos dudanóta, eddigi heteroritmikus – esetenként heterometrikus – változataitól eltérően most izoritmikus alakban. A 3. versszaka a keservesekben is gyakran felbukkan. Doroszlón lakodalmass menetben „erre durrogtak a kezükkel, úgy mentek az utcán és danútak”.

Variáns: 7, 59, 138, 158. Lásd az előző variánsoknál mondottakat. Szövegvariáns: 166. (Járdányi I. 128, *általános*)

166.

Parlando-rubato, ♩ = 168-200

Zö - rög a ko - csi a fa - gyon,

Sze - re - tēm én a bort na - gyon!

a Kocs - má - ros - né bi - zony - sá - gom,

Hogy én a bort nem ú - tá - lom!

2.
Elindultam hosszú útra,
Eltörött a kocsim rúdja.
Kilenc kovács még egy bognár
Vasalja ja kocsim rúdját.

3.
Szivárványos az ég alja,
Alacsony a fejem alja.
Gyere, rózsám, igazítsd meg,
Bús a szívem, vigasztald meg!

4.
Addig iszok, amíg ló lesz,
Azután a víz is jó lesz!
Kocsmárosné bizonyságom,
Hogy én a bort nem utálok!

5.
Iszom, iszom, mindég iszom,
Még a lovam bé nem iszom!
Ha a lovamat béiszom,
Arra sē lesz sēmmi gondom!

6.
Igyunk, kinek angyala van,
Mer a bangónak döge van!
Valamennyi rongyos bangó
Mind a kocsmárosnak való!

7.
Bort hozzonak, nē vizesset,
Bort ide, de nē vizesset,
Hogy hijába nē fizessek!
Bort iszik az útonjáró,
Akár szégén, akár báró!

8.
Bort hozzonak, nē vizesset,
Hogy hijába nē fizessek!
Mégadom a borom árát,
Nem akarom sēnki kárát!

9.
Igyunk ēgyet, nagyot, hosszút!
A jó lónak sosincs rossz út,
De ja rossznak tēlbe, nyárba
Mindig béklyóban a lába.

10.
Bort hozzonak, nē pálinkát!
Bort iszok én, nem pálinkát,
Asszont szeretēk én, nem lánt!
Iszok én még pálinkát is!
Szeretēk én még nallánt is!

11.
Fene ja bolond eszēmet!
Mind elittam a pénzēmet!
Kit mēgittam, kit mēgētem,
Kit a lányokra kötöttem.

12.
Istēnfājāt a szemēdnek!
E'kētētted a pēndzēdet!
Kit mēgēttē, kit mēgittā,
Kit a lānyoknāk odādtā!

13.
Kicsit igyál, ēdēs torkom,
Nincsen százezer forintom!
Iszogatok jó vastagon,
Hogy az Isten többet adjon!

Gombos, Bacskó Antalnē Dinnyési Anna (57),
Kovács Andrásné Filipovics Erzsébet (63),
Tamaskó Antalnē Filipovics Anna (66).
Zenta, Kálmán Jenő (24).
Horgos, Bajtai János (68).
Csóka, Banka Mihálynē Hecksó Erzsébet (50).
Felsőhegy, Szekeres Ferenc (59).
ácskertes, Péter Pálnē Szurap Ilona (81).

Kiss L., 1939, 1942.
Fábri J., 1952.
Király E., 1954.
Burány B., 1965.
Burány B., 1971.
Bodor A.–Bodor G., 1972.

Régi stílusú pentaton kvintváltó parlando típus. Legnépszerűbb dallamaink egyike, ezúttal mint ivónóta. A 6. versszaka butellaversként is szerepel cserép ivóedényeken. Variáns: 105, 124, 164 és 86, bukovinai variáns. Lásd a 105. dalnál mondottakat. Szövegvariáns: 86, 108, 124, 125, 135, 165. (MNT VIII. XLV. típus, Járdányi I. 80)

167.

Giusto, ♩ = 132

Sért, bort, kocs - m̄ - ros - né,

M̄g - á - dom az ā - rāt!

Ha én m̄g nem á - dom, ti - lá - li,

M̄g - ad - já gá - lám - bom, á Ká - ti!

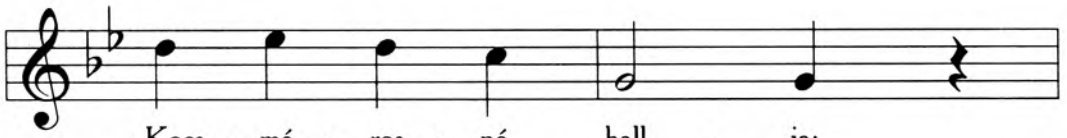
2.
 M̄gádja, m̄gádja,
 M̄g is fizet érte!
 Szép piros orcáját, ihájna
 Vélem csókoltátja váláhá!

Bácskertes, Péter Pálné Szurap Ilona (81).

Bodor A.–Bodor G., 1972.

Régi stílusú, széles körben elterjedt heterometrikus táncdal. Egyes változatai a két első sort egyetlen 12 szótagú sornak értelmezik, és azt megismétlik.
 (Járdányi I. 157, *dunántúli, alföldi, mezősegi, székely*)

Giusto, ♩ = 92

-Kocs - má - ros - né, hall - ja:

Van - ë sö - re, bo - ra?

-Sö - röm is van, bo - rom is,

Sej, szép el - a - dó lá - nyom is!

Tes - sék be - sé - tál - ni!

3. vsz.

3-6. vsz.

2.

- Kocsmárosné, hallja:
Van-ë vetett ágya?
- Dunnám is van, párnám is,
Sej, ha köllök, én magam is!
Tessék besétálni!

3.

Csütörtökön este
Voltam nálad lesbe.
Esött az eső, fújt a szél,
Babám, engem bē nem engedél!
Mással beszélgettél!

4.
Csütörtökön este
Voltam nálad lesbe.
a Csizmám csikorgására,
Árva szívem dobogására
Hogy föl nem ismertél?

5.
Csütörtökön este
Jártam nálad lesbe.
Éppen fánkot süöttél,
Babám, engem bē nem engedté!l
Pedig éhēs vótam!

6.
Csütörtökön este
Jártam nálad lesbe.
Éppen ágyat vetéttél,
Babám, engem bē nem engedté!l
Pedig álmos vótam!

Zenta, Csomor Istvánné Sziveri Etel (67).
Zenta, Lázity Lőrincné Fábrik Margit (58).

Bodor G., 1971.
Burány B., 1973.

Új stílusú kis ambitusú ötsoros dallam.
Variáns: 54, négysoros. (Járdányi II. 63, *általános*)

Giusto, (♩ = 104–132)

Kocs - má - ros - né, hopp, an - gya - lom,

Hoz - zon bort, ha pa - ran - cso - lom!

De vi - zet ne tölt - sön be - le,

Mer a ked - vem szű - nik tő - le!

2.
Kocsmárosné, az angyalát,
Ide a legjobb borát!
Nem a kend rossz zsebe bánja!
Ki a legény a csárdába?!

3.
Én Istenem, tégy egy csodát:
Ezresékből szénaboglyát!
Ezres légyen a teteje,
Százforintos a belseje!

Horgos.
Zenta, Kálmán Jenő (24).

Bartók B., 1906.
Fábri J., 1953.

Régi stílusú nyolc szótagos dudanóta. Első sora furcsán lecsúszott. (Énekes parlandóban énekelt, egyébként táncnóta.)

170.

Giusto, ♩ = 108

Já - nos bá - csi el - ad - ta ja sza - ma - rát,

Még az éj - jel el - mu - lat - ta jaz á - rát.

Fe - le - sé - ge mén u - tá - na jaj - gat - va:

-Hun a sza - már á - ra, vén a - kasz - tó - fa?

2.

- Kocsmárosné, hozzon édés pálinkát,
Hagy rúgatom bē ezt a vén boszorkányt!
- Nem kő nekēm sēm pálinka, sēm bora!
Hun a szamár ára, vén akasztófa?

3.

Lányok, lányok, nékték nyílik a rózsa,
Legínyeknek a savanyú juborka.
Akkó lesz maj rátok, lányok, jó világ,
Maj ha fene mēgēszi az uborkát!

Zenta, Szuromi András (79).
Bácsgyulafalva, Stefán Tibor (58).

Burány B., 1965.
Bodor A., 1972.

Régi stílusú kvintváltó népszerű táncdallam.

Variáns: 19, 55, 171, 184, 200. Lásd a 19. dalnál mondottakat. Szövegvariáns: 171. (MNT VIII. XLIX. típus, Járdányi I. 20)

171.

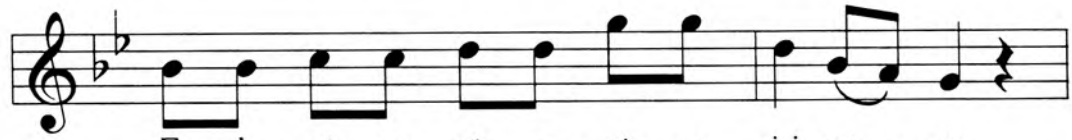
Giusto, ♩ = 104–126

Já - nos bá - csi el - ad - ta ja sza - ma - rát,

Még az éj - jel mind el - it - ta jaz á - rát.

Fe - le - sé - ge mén u - tá - na jaj - gat - va:

-Hol a sza - már á - ra, vén a - kasz - tó - fa?

2.
 – Kocsmárosné, hozzon egy kis pálinkát,
 Hagy itatom meg ezt a vén satrafát!
 – Nem köll nékem se pálinka, se bora!
 Hol a szamár ára, vén akasztófa?

3.
 Ha lesz pénzem, vészek lovat, de fakót,
 Fölszántatom kanizsai halastót!
 Veték bele piros rózsát szép lánnak,
 Aki szeret, maj leszakít magának!

4.
 Lám, én leszakajtottam a legszöbbit!
 Az én rózsám nem szeret mán öngömet.
 Mit bánom én, ha szeret is, ha nem is!
 Mőgölök én már ezután magam is!

Kispiac, Varbai Lajosné Kovács Matild (68).
Mohol, Karácsonyi Pálné Smirkász Anna (64).

Bodor A., 1972.
 Burány B., 1975.

Régi stílusú általánosan elterjedt népszerű táncdallam.

Variáns: 19, 55, 170, 184, 200. Lásd a 19. dalnál mondottakat. Szövegvariáns: 162, 170. (MNT VIII. XLIX. típus, Járdányi I. 20)

Giusto, ♩ = 104–116

Én va - gyok az, én va - gyok az, a - ki nem jó,

Kocs - ma - aj - tó - nyi - to - ga - tó.

Kocs - ma - aj - tó - nyi - to - ga - tó,

Bo - ros - po - hár - haj - to - ga - tó!

2.
Én vagyok a, én vagyok a kúnsági fi,
Nem parancsol nekem senki!
Sē ja Jászság, sē ja Kúnság,
Sē ja karcagi bíróság!

3.
Két újja van, két újja van a ködmönnek,
Kerek alja a pöndölnek.
Csivirintem, csavarintom,
Majd a fejedre borítom.

4.
A pöndölnek, a pöndölnek nincs ülepe,
Nincs is annak böcsülete!
A gatyának van ülepe,
Van is annak böcsülete!

Zenta, Gyetvai Simonné Mura Erzsébet (80).
Magyarkanizsa, asszonyok.

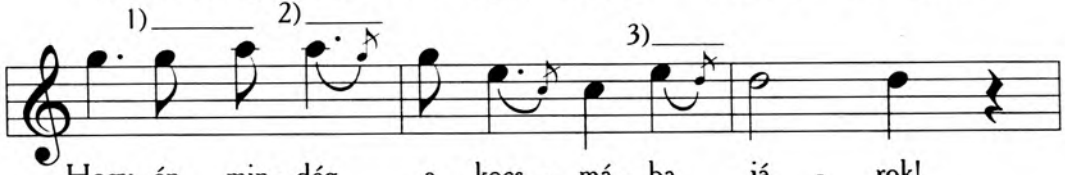
Bodor A.–Németh I., 1990.
Bodor A., 1992.

Régi stílusú népszerű táncdallam, záratai és dallamjárása révén az ugor rétegbe (sirató-rokonság) tartozik. Népszerűsége ellenére a gyűjtésekben alig dokumentált. A zentai változat lemezen: VMND A 5. a
(Járdányi I. 105, általános)

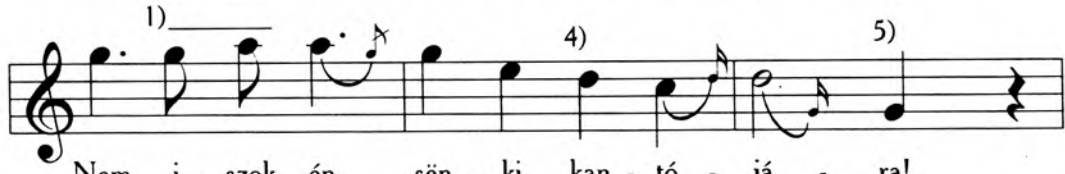
Giusto, ♩ = 100–120

Még azt mond-ják, még azt mond-ják, hogy én kor-hél va - gyok,

Hogy én min - dég a kocs - má - ba já - rok!

Nem i - szok én sèn - ki kan - tó - já - ra!

Sze - re - tòm az, sze - re - tòm az kocs-má - ros-né lá - nya!

ossia

4. 5. vsz.

ossia

ossia

ossia

2.
Még azt mondják, még azt mondják, asztalom
së nincsen!
Hát kinek van, ha jënnékëm sincsen?
Asztalomat gyöngyharmat boríjja,
Szeretõmet, szeretõmet apja, anyja tiltsa.

3.
Még azt mondják, még azt mondják,
karszékëm së nincsen!
Hát kinek van, ha jënnékëm nincsen?
Karszékëm a Tisza–Duna partja,
Ott ülök lë, ott ülök lë, ahol kedvem tartsa!

4.
Rászállott a, rászállott a fecske ja vasútra.
Jártam hozzád, (az) egész világ tudja!
Jártam hozzád, de nem fogok járnì.
Ugyë, csárdás kisangyalom, fog a szíved fájni?

5.
Ëgy asszonnak, ëgy asszonnak két eladó lánya:
Ëgyik szëgfű, (ja) másik tëjarózsa.
Ën a szëgfűt választom magamnak,
Ha mëghalok, ha mëghalok, jó lësz a síromra!
Ha mëghalok, a síromra jó lësz koszorúnak!

6.
Keresik a, nem lelik a körösztlevelemet.
Még a pap sē találja nevemet!
Mögtalálta Ferenc Jóska maga,
Aki engöm bēsorozott harminchat hónapra.
7.
Három évet, hat hónapot szabott rám a császár.
Sárgarigó szól a Tisza partján,
Sárgarigó mög a fülemüle.
Szép a csárdás kisangyalom, el köll válni tőle!
8.
Indulóra, indulóra áll ott a masina,
Becskereknek van az irányítva.
Gépész uram, álljon a gőzössel,
Hagy beszélék még egyszer a régi szeretőmmel!
9.
Indulóra, indulóra füttyül a masina.
Becskereknek van az mögindulva.
Ott vannak a göndörhajú lányok,
Én mög csak úgy, bētyárosan kacsingatok rájuk.
10.
Kiállok a, kiállok a kaszárnyajudvarra,
Onnan nézem, merről jön a pósta.
Sírva kérdem a póstáslegénytől:
Hozott-e levelet az én régi szeretőmtől?
11.
Bemögyök a kaszárnyába, fölnézök a polcra,
Üres a polc, nincs más egyéb rajta:
Szár az kinyér, mög egy rozsdás csajka.
Édősanyám, ha möglátná, szíve möghasadna!

Csóka, Korponai Mihály (50).

Ürög, Gál Mihály (25).

Mohol.

Csóka, Banka Mihályné Hecksó Erzsébet (50).

Mohol, Fekete Mihályné Lajkó Mária (57),

Denkovics Ferencné Lajkó Julianna (53).

Csóka/Újvidék, Csordás Sándor (66).

Burány B., 1952.

Király E., 1964.

Király E., 1965.

Burány B., 1965.

Bodor G., 1971.

Kónya S., 1975.

Új stílusú plagális zárlatú (*szó-végű*) dallam. A szerémségi változat funkciós fordulatokat igyekszik belecsempészni (1-es és 5-ös verziók). Az ürögi változat lemezen: VMND A 4. g. Szövegvariáns: 20, 53, 70, 174. (Járdányi II. 69, *általános*)

Giusto, ♩ = 108–138

Be - gyű - röm a sü - ve - gem te - te - jét,

Úgy vá - rom a för - me - teg e - le - jét.

Úgy vá - rom el az i - dőm, a sor - som,

Még az ég is be - bo - rul, ha mon - dom.

6. vsz.

ossia

6. 7. vsz.

6. vsz.

2.
Még azt mondják, nincs asztalom, székem!
A bárónak sincs külön, mint nékem!
Karszékem a Tisza–Duna partja,
Ott ülök le, ahol kedvem tartja!

3.
Még azt mondják, kalapom sincs nékem!
Hát kinek van külön, mint énnékem?
Kis kalapom jobb szememre vágom:
Minden kislány szemembe ne lásson!

4.
Még azt mondják, szűröm sincs énnékem!
A bárónak sincs külön, mint nékem!
Cifra szűröm nyakamba akasztom,
Avval takargatom a galambom.
*Szűrűjamba pipadohányacskó,
A zsebembe százforintos bankó!

5.
Né azt nézd, hogy rongyos a nadrágom,
Hanem azt, hogy hogyan jár a lábom!
Gyöngé lábom rátermett a táncra,
A két szemem a kacsingatásra!

6.
Megismerni a bánáti menyecskét,
Mind úgy köszön: Adjon Isten jó estét!
Én meg csak úgy betyárosan fogadom:
Adjon Isten jó estét, galambom!

7.
Nem bánom, hogy parasztnak születtem!
Anyám se volt, mégis fölcseperedtem!
Úgy jóllaktam zsíros tarhonyával,
Mint a báró tekenyősbékával!

Gombos, Nemes Pálné Bacskó Rozália (30).
Csóka, Mraznica Katalin (62).

Kiss L., 1940.
Kónya S., 1976.

Régi stílusú ugrós tánc, záratai révén az ugor rétegbe (sirató rokonság) tartozik, csak első két sora felcsúszott. Kétféle sorzáró ritmussal él: egy szinkópással és egy kényelmesebb, éles ritmusú zárósablonnal aszerint, ugrós táncként vagy lassú csárdásként értelmezik-e. (Hasonló az eset a 101., a 187. és a 188. dalainknál is.) A dallam főként az Alföldön és a Dél-Dunántúlon honos. Tréfás szövegek, lakodalmások kapcsolódnak hozzá és Mátyás József – a *Csikós* c. népszínműből népszerűvé vált – idillikus sorai (7. versszak). A 6. versszak szótagszaporító sorai valószínűleg alkalmi szöveg–dallamtársítás eredményeként születtek.
Szövegvariáns: 173. (Járdányi I. 106)

* A III–IV. dallamsorra.

Poco rubato, ♩ = 176

175.

1)

Há min - dég így lén - ne,
Hogy vá - sár - nap lén - ne,
Á szé - gény le - gény - nek
De jó ked - ve lén - ne!

1

2. 3. vsz.

2.
Hétvén mulatoznyi,
Kedden táncogátnyi,
Szérdán lefekinnyi,
Csitértékén álunnyi.

3.
Csitértékén álunnyi,
Pintékén félke'nyi,
Szombáton kérdöznyi:
Mit fogunk dógoznyi?

4.
Elgyit a vasárnáp,
Újra kél kezdenyi.
Kedves gálambomnak
Kedvit kell töltenyi.

Bácskertes, Szurap Antalné Csizmadia Mónika (70).

Kiss L., 1942.

Régi stílusú tréfás dal, nálunk csak Kupuszináról került elő két változatban is.
Variáns: 106. Szövegvariáns: 106. (Járdányi I. 168, *dunántúli, palóc, székel*)

176.

Giusto, ♩ = 112

Ju - ház - le - gény vol - tam én,

An - nak se jó vol - tam én!

refrén: Ró - zsa le - ve - le, ró - zsa le - ve - le,

Pi - ros a ba - bám ne - ve.

2.
Jobb a kislányt ölelni,
Mint a birkát rühelni!
Rózsa levele, rózs levele,
Piros a babám neve.

3.
Kovácslegény voltam én,
Annak se jó voltam én!
Rózsa levele, rózs levele,
Piros a babám neve.

4.
Jobb a kislányt ölelni,
Mint a vasakat verni!
Rózsa levele, rózs levele,
Piros a babám neve.

5.
Udvaros is voltam én,
Annak se jó voltam én!
Rózsa levele, rózs levele,
Piros a babám neve.

6.
Jobb a kislányt ölelni,
Mint az udvart söpörni!
Rózsa levele, rózsá levele,
Piros a babám neve.

7.
Kocsislegény voltam én,
Annak se jó voltam én!
Rózsa levele, rózsá levele,
Piros a babám neve.

8.
Jobb a kislányt ölelni,
Mint a lovat kefélni!
Rózsa levele, rózsá levele,
Piros a babám neve.

Ludas.

Király E., 1954.

Régi stílusú refrénes táncdal. Első két sora hét szótagú ötfokú dudanóta, melyhez a refrén kapcsolódik. Műdal eredete sem kizárt, szövege is műköltésnyanus.
(MNT X. CXXV. típusához hasonló.)

Giusto, ♩ = 112

E - sik e - ső, fúj a szél,

Hull a fáról a levél.

Fázik szegény csi - kós kar - ja,

Ki - vel a kan - tár - szá - rát tart - ja.

2. 3. 4. 8. vsz.

8. vsz.

2.
 Esik eső, fúj a szél,
 Hull a fáról a levél.
 Fázik szegény juhász karja,
 Kivel a gampósát tartja.

3.
 Esik eső, fúj a szél,
 Hull a fáról a levél.
 Fázik szegény gulyás karja,
 Kivel a tarisznyáját tartja.

4.
 Esik eső, fúj a szél,
 Hull a fáról a levél.
 Fázik szegény béres karja,
 Kivel az eke szarvát tartja.

5.
 Pünkösöd napján születtem,
 Kék nefelejcs a nevem.
 Az én nevem kék nefelejcs,
 Engem, rózsám el ne felejts!

6.
– Elmész, rózsám? – El biz én!
– Itthagysz, rózsám? – Itt biz én!
– Ha te elmész katonának,
Én meg elmék szobalánynak!

7.
Falu végén keskeny gát,
Barna kislány, ugord át!
Hej, te szőke, meg ne próbáld,
Mert elreped fehér szoknyád!

8.
Tisza-parti kislány,
Gyere átal a Tiszán!
Ha te átaljössz a Tiszán,
Én még mégcsókollak a partján!

Horgos, Bajtai Bálint (58).

Kiss L., 1942.

Szöveg és dallam Kiss Lajos gyűjtése alapján.
Régi stílusú dúr-hekszakord dudanóta.
(Járdányi I. 165, *palóc, észak-alföldi*)

Giusto, ♩ = 92

É - dős - ked - ves kis Bod - ri,*

Gye - re ve - lem tán - col - ni!

refrén: Du - ná - ról fúj a szél.

Ha Du - ná - ról nem fúj - na,

Tu - dom, hi - deg se vol - na!

Du - ná - ról fúj a szél.

2.
 Édes-kedves kis Lapát*,
 Bolondabb vagy, mint apád!
 Dunáról fúj a szél.
 Ha Dunáról nem fújna,
 Tudom, hideg se volna!
 Dunáról fúj a szél.

*Csúf- és vezetéknevek.

Régi stílusú kvintváltó, hatsoros refrénes ugrós tánc bukovinai változata. Kodály tanulmánya óta úgy él a köztudatban, mint a keleti kvintváltó szerkezet és egy középkori strófaforma összeolvadásának érdekes esete. A 178–181. dalok mind kvintváltók, hatsorosak és refrénesek. Olykor felfoghatók rímes párversnek is, melyhez a refrén kapcsolódik. Legtöbbjüknél két, már a múlt században is igen népszerű hatsoros refrénes dallamtípus egymásra hatását figyelhetjük meg (Járdányi I. 60 és 61). Népszerűségükről számos múlt századi feljegyzés tanúskodik. Rokonnépi változatuk is van, a muraközi horvátok is ismerik. Nálunk egyelőre mindössze hét változatról tudunk, melyek tájjellege eléggé különböző.

Variáns: 179–181. Szövegvariáns: 179–181. (MNT VIII. LIII. típus, Járdányi I. 60)

Giusto, ♩ = 88-96

Pi - ros nye - lű kis bics - ka,

Fe - küdj mel - lém, Ma - ris - ka!*

refrén: Du - ná - ról fúj a szél.

Nem fek - szék én kend mel - lé,

Úgy - sė lė - szék a ken - dé!

refrén: Du - ná - ról fúj a szél.

3. vsz.

3. vsz.

3. vsz.

2.
A Dunáról fúj a szél,
Feküdj mellém, maj nem ér!
Dunáról fúj a szél.
Ha Dunáról nem fújna,
Ilyen hideg sëm volna!
Dunáról fúj a szél.

3.
Mama kér, mama kér,
Hónap mëgyünk lovakér.
Dunáról fúj a szél.
Ha Dunáról nem fújna,
Olyan hideg sëm volna!
Dunáról fúj a szél.

Gombos, Nemes Gáspár (63).
Doroszló, Babos János (62).

Kiss L., 1939.
Kiss L., 1968.

Régi stílusú kvintváltó, hatsoros refrénes ugrós tánc dunántúli változata. Bartók Tolna megyei feljegyzése óta a dunántúli terc–szeptim ingadozásnak iskolapéldájaként érvényes.
Variáns: 178, 180, 181. Lásd a 177. dalnál mondottakat. Szövegvariáns: 178, 180, 181. (MNT VIII. LIII. típus)

*Katika stb., tetszés szerint.

Giusto, ♩ = 104-116

A - kár - mer - rül fúj a szél,

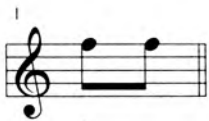
Min - dön - fe - lül én - göm ér!

refrén: Du - ná - rul fúj a szél.

A Du - ná - rul fúj a szél,

Fe - küdj mel - lém, majd nem ér!

refrén: Du - ná - rul fúj a szél.

ossia

2.
Ha nem fújna, nem fújna,
Ilyen hideg nem volna!
Dunáról fúj a szél.
A Dunáról fúj a szél,
Feküdj mellém, majd nem ér!
Dunáról fúj a szél.

3.
Ha möghalok, möghalok,
Kivisznek a bivalyok!
Dunáról fúj a szél.
Feküdj mellém, majd nem ér!
Majd betakargatlak én!
Dunáról fúj a szél.

4.
Jaj, de sokan mögnéznek,
Ha a bivalyok visznek!
Dunáról fúj a szél.
Feküdj mellém, maj nem ér!
Maj betakargatlak én!
Dunáról fúj a szél.

5.
Ha Dunáról fúj a szél,
Feküdj mellém, maj nem ér!
Dunáról fúj a szél.
Feküdj mellém, maj nem ér!
Maj betakargatlak én!
Dunáról fúj a szél.

Egyházaskér, Fehér József János (80).
Magyarmajdán, Ágoston Mihályné Gyémánt Katalin (62).

Paksa K., 1968.
Burány B., 1975.

Régi stílusú kvintváltó, hatsoros refrénes ugrós tánc bánáti változata, a bácskaival azonos.
Variáns: 178, 179, 181. Lásd a 178. dalnál mondottakat. Szövegvariáns: 178, 179, 181. (MNT VIII. LIII. típus, de rokon MNT IX. LXXI. típussal is, Járdányi I. 61)

Giusto, ♩ = 84

Ha Du - ná - ról fúj a szél,

Fe - küdj mel - lém, maj nem ér!

refrén: Du - ná - ról fúj a szél.

Ha Du - ná - ról - nem fúj - na,

I - lyen hi - deg nem vol - na!

Du - ná - ról fúj a szél.

2.
Feküdj mellém, maj nem ér!
Maj bétakargatlak én!
Dunáról fúj a szél.
Ha Dunáról nem fújna,
Ilyen hideg nem volna!
Dunáról fúj a szél.

3.
– Kétkrajcáros kis bögre,
Feküdj mellém, Őrsike!
Dunáról fúj a szél.
Ha Dunáról nem fújna,
Ilyen hideg nem volna!
Dunáról fúj a szél.

4.
– Nem fekszek én tēmelléd,
Ördög bújjon tēbeléd!
Dunáról fűj a szél.
Ha Dunáról nem fűjna,
Ilyen hideg nem volna!
Dunáról fűj a szél.

5.
Sárga zsinóros nadrág,
Nem mēgmondtam, nē vėdd rád!?
Dunáról fűj a szél.
Ha Dunáról nem fűjna,
Ilyen hideg nem volna!
Dunáról fűj a szél.

8.
Tele vagyok mérėgge',
Mint az alma férėgge'!
Dunáról fűj a szél.
Ha Dunáról nem fűjna,
Ilyen hideg nem volna!
Dunáról fűj a szél.

6.
– Komámasszon, hallja-jě,
Ěgy almájé hanná-jě?
Dunáról fűj a szél.
Ha Dunáról nem fűjna,
Ilyen hideg nem volna!
Dunáról fűj a szél.

7.
– Ěgy almájé nem hannám,
De kettőjé nem bānnám!
Dunáról fűj a szél.
Ha Dunáról nem fűjna,
Ilyen hideg nem volna!
Dunáról fűj a szél.

Törökfalú, kocsmai zenekar: hegedű Gődér Mihály (63),
szaxofon Varró Imre (32), ének és kontra Pördi Ferenc (43),
harmonika Pördi Zoltán (22), bőgő Balog György (40).

Burány B., 1979.

Régi stílusú kvintváltó, hatsoros refrénes ugrós tánc bácskai változata, a bánátival azonos.
Variáns: 178, 179, 180. Lásd a 178. dalnál mondottakat. Szövegvariáns: 178, 179, 180. (MNT VIII. LIII. típus, de rokon MNT IX. LXXI. típussal is, Járdányi I. 61)

Giusto, ♩ = 90-96

Sze-ret - ném, sze - ret - ném, fa - lu vé - gén lak - ni!

Ar - ra jár a ró - zám a lo - vát i - tat - ni.

Nem a lo - vát i - tas - sa, ma - gát fi - tog - tas - sa!

Hal - ván két or - cá - ját vé - lem csó - kol - tas - sa!

2.
– Fehér faszujkavirág*, ne jöjj hézzám napvilág!
Gyere hézzám sötétbe, hogy újek az ölödbe!
Rëzz ide, rëzz oda, a csicsëdët** add oda!
A félokást*** hozd oda, s a szájodat nyomd oda!
3.
Hadd újek az ölödbe, hadd nyújak a zsebëdbe!
Hadd újek az ölödbe, hadd nyújak a zsebëdbe!
– Oda biza, bé nem nyúlsz, mett ott pénz van,
nagy bankó!
Márjás huszas, nem apró, piros csizmára való!

4.

- Komámasszon, lëgyën úgy: én a kakas, kënd a tyúk.
Lapújon mëg nekëm úgy, mind a kakasnak a tyúk!
Komámasszon, hallá-jë? Ègy almájëtt hagyná-jë?
- Ègyëtt biza, nem hagynám, de kettőjëtt nem bánám!

Hertelendyfalva, Ömböli Márton (77), Ömböli Mártonné Kis Mária (70).

Kiss L.,1940.

Régi stílusú tetrapódikus, egyetlen dallamgondolatból építkező, ötfokú kvintváltó bukovinai ugrós tánc. A bukovinaiaknál gyakori „frigesítésre” is jó példa (6. variáns). A „frigesítés” szokása abban áll, hogy a záróhang feletti szekundot fél hanggal alacsonyabban intonálják.
Variáns: 183, dallamunk fele. Szövegvariáns: 181, 183. (MNT VI. I. típus)

*Fasui, fasole (román) = bab.

**Csecs = a cserépkorsó üreges fülén lévő szopóka.

*** Régi ürmérték, pint, icce.

Giusto, ♩ = 106

Fe - hér fa - szuly - ka - vi - rág,*

Ne jőjj hēz - zám nap - vi - lág!

Gye - re hēz - zám sē - tét - be,

Hadd ű - jek az ö - lőd - be!

2.
Vékon cérna, köménmag,
Jaj, de kevély legén vagy!
Nem hējába kevély vagy,
Met te bizon szép és vagy!

3.
Ez az utca de sáros!
Erre jár a mézárós.
Az és azért jár erre:
Itt lakik a kedvesse.

4.
– Kerek udvar, kicsi ház,
Benne, rózsám, mit csinász?
– Csinosítottam magamot,
Várom a galambomot!

5.
Az este jēs itten vót,
Kilenc almát hozott vót.
Mind a kilenc piros vót.
Jaj, Istenēm, de jó vót!

6.
Asz szépasszony mēsszi lát,
Vizétt küdi jaz urát.
Míg az ura vizétt jár,
Barna legény oda jár.

7.
– Édēs uram, de jó kēnd!
De jó vizet hozott kēnd!
Mēnjēn el még máccor ēs,
Maradjon ott tovább ēs!

Székelykeve, Pámel Pálné Ambrus Erzsébet (65).

Kiss L., 1965.

Régi stílusú ugrós tánc, az előző (182) bipódikus hat szótagos variánsa.
Variáns: 182. Szövegvariáns: 182. (Járdányi I. 136, *székely, mezőségi*)

Giusto, ♩ = 104-126

Há - zunk e - lőtt van egy fű - zér pap - ri - ka.

Ha - rag - szik, a fe - le - sé - gem, Ma - ris - ka.

Ha ha - rag - szik el - a - dom a pap - ri - kát,

Meg - ö - le - lem fe - le - sé - gem, Ma - ris - kát!

2.

Nincs énnékem feleségem, de maj lesz!
 Mэгverэгетэм a hátát, ha rossz lesz!
 Szabok néki piros bárson kabátot:
 Nэ tanúja mástul a csalfaságot!

3.

Van эgy lovam, almásderes magába,
 Elhajtom a topolyai vásárba.
 Eladom az almásderest magába,
 Elmulatom az árát a csárdába!

4.

Túl a Tiszán learatták az árpát,
 Elvágтák a kis pacsírta jobb szárnyát.
 Kis pacsírta búsul a szárnya jután,
 Én is búsulok a szeretém után.

5.

Kiöntött a Tisza vize messzire,
 Valamennyi szép kislány volt, elvitte.
 Fogja ki hát mindönki a magáét,
 Nэ szeresse soha sэнki a másét!

6.
Nincsen kedvem, mer elvitte a fecske,
Egy magos jegenyefára letötte.
Maj lösz kedvem, visszahozza a szélvész!
A Dunából maj kifogja a révész!

Csóka, Banka János (45).

Burány B., 1965

Törökfalu, kocsmai zenekar: hegedű Gödér Mihály (63),
szaxofon Varró Imre (32), ének és kontra Pördi Ferenc (43),
harmonika Pördi Zoltán (22), bőgő Balog György (40).

Burány B., 1979

Régi stílusú népszerű kvintváltó táncdallam. A törökfalusi változat lemezen: VMND A 6. c.
Variáns: 19, 55, 170, 171, 200. Lásd a 19. dalnál mondottakat. Szövegvariáns: 90–92, 186.
(MNT VIII. XLIX. típus, Járdányi I. 20)

Giusto, ♩ = 100-132

Kék a kö - kény, zöld a fa,

Jaj, de so - kat sír - tam a - lat - ta!

Sí - rok is én, sej, haj, de van is mi - ért:

Itt köll hagy - ni a ba - bám a ha - zá - ért!

3. vsz.

3. vsz.

2. vsz.

2.
Egyszer mentem Párizsba,
Abba az idegőn városba.
Męgtanultam benne három magyar szót:
Nyisd ki, csárdás kisangyalom, az ajtót!

3.
Hej, de soká nyitod ki!
Mintha nem is tunnád, ki van ideki?
Szőr van a nyakamba, nem suba.
Jaj, de sokat męgpihentę alatta!

4.
Most jöttem én Aradról,
Abból az idegőn városból.
Męgtanultam benne három magyar szót:
Nyisd ki, kedves kisangyalom, az ajtót!

5.
Ó, mily soká nyitod ki!
Talán nem is tudod, ki van ideki?
Szőr van a nyakamba, tyuhaj, nem suba.
Jaj, de fázom, kisangyalom, alatta!

6.
Ej, de soká nyitod ki!
Talán nem is tudod, ki van ideki?
Szűr van a nyakamba, tyuhaj, nem kendő!
Kisangyalom, verjén még a Teremtő!
Én vagyok az igaz szívű szerető!

Hertelendyfalva, Kerekes Andrásné Kuruc Veronika (42),

Illés Ambrusné Buta Mária (51).

Doroszló, Komáromi András (72).

Kiss L., 1941.

Bodor A., 1972.

Régi stílusú heterometrikus táncdallam, főleg a Dunántúlra és az Alföldre jellemző. Az első versszaka katonadal.

Variáns: 186. Szövegvariáns: 186. (Járdányi I. 64)

Giusto, ♩ = 138–152

Nin - csen pén - zém, de majd lész,

Majd ha Bács-gom-bo-son* vá - sár lész!

El - a - dom a { szür - két még a fe - ke - tét,
ke - sely lá - bú lo - va - mat,

{	Vé - szék raj - ta bar - na	mē - nyecs - két!
	Ö - le - lēm a bar - na	mē - nyecs - két!
	Jaj, de ki - mu - la - tom	ma - ga - mat!

3. 4. vsz.

2.

Nincsen pénzém, de majd lész,
Maj ha Kupuszinán vásár lész!
Eladom a hajmát és a paprikát,
Vészék rajta édes pálinkát.

3.

Most gyöttem én Párizsbul,
Abbul az idegőn városbul.
Męgtanútam benne három magyar szót:
Nyisd ki, csárdás kisangyalom, az ajtót!

4.

Jaj, de soká nyitod ki!
Talán nem is tudod, ki van ideki?
Szűr van a nyakamba, sej, de, nem suba!
Jaj, de sokat ölleltelek alatta!

Gombos, Nemes Pál (30), Nemes András (29).

Kispiac, Dobó Imrénő Nagy Matild (56).

Régi stílusú heterometrikus táncdallam, 185. dalunk közkeletűbb változata, egy kissé vásári jellegű mulatónóta, amit ráadásul gyakran a felső oktávon fejeznek be. Terjesztéskor erre ügyelni kell!

Variáns: 185. Szövegvariáns: 184, 185. (Járdányi II. 171, *Nincsen pénzém, de majd lész*)

*Kispiacon stb., tetszés szerint.

Kiss L., 1939.

Bodor A., 1972.

Giusto, ♩ = 144

A . szē - ge - di ha - las tó, ha - las - tó,

Be - le - jes - tem ko - csis - tól, lo - vas - tól.

Vá - rom, u - gyan ki fog ki, ki fog ki?

Lész - ë o - lyan jó - szí - vű va - la - ki?

2.

A szēgedi híd alatt, híd alatt
 Lányok sütik a halat, a halat.
 Fehér tányérra rakják, rárakják,
 A legénynek úgy adják, úgy adják.

Horgos, Özvegy Miklós (33).

Kiss L., 1969.

Régi stílusú népszerű ugrós tánc vagy lassú csárdás. Sorzáró ritmusa a gyakorlatban lehet szinkópa vagy egy kényelmesebb, éles ritmusú zárósablon, mint jelen esetben is. (A 101., 174. és 188. dalok ugyancsak kétféle záróritmussal élnek.)

Variáns: 101, 188. Lásd a 101. dalnál mondottakat. Szövegvariáns: 188. (MNT X. CXXIV. típus)

Giusto, ♩ = 116–120

A gom - bo - si ha - las - tó, ha - las - tó,

Be - le - es - tem ko - csis - tól, lo - vas - tól.

Gye - re, ba - bám, vált - sál ki be - lő - le!

Né hagy - já ja ha - las - tó vi - zé - be!

ossia

ossia

ossia

ossia

2.

A szilágyi* halastó, halastó,
 Belejestem kocsistul, lovastul.
 Ugyan, babám, ki vész ki, ki vész ki?
 Várom, ugyan ki vész ki, ki vész ki?
 Jaj, Istenem, ki vesz ki, ki vesz ki?
 Lész-é hozzám olyan jó valaki?
 Sajnál-é még engemet valaki?
 Lész-é olyan jószívű valaki?

3.

A gombosi híd alatt, híd alatt,
 Nagy vásár van az alatt, az alatt.
 Eladom a kocsimat, lovmat,
 Rajta való szérszámot, magamat.

4.
A szajáni híd alatt, híd alatt,
Ott árulom kocsimat, lovamat.
Kocsim után egyedül magamat,
Kocsim után egyedül magamat.

5.
A szajáni híd alatt, híd alatt
Lányok sütik a halat, a halat.
Fehér tányérba rakják, rárakják,
A legénynek úgy adják, úgy adják.

6.
Ördög bújjon, babám, a tüdődbe!
Mit válogatsz a szegény legénybe?
Të sëm vagy a legények eleje!
Egyen még a cifra micis fene!
Egyen meg a válogatós fene!

Horgos, Pernyész Gáspárné Dobó Vera (72).

Gombos, Ujj Jánosné Mészáros Anna (47).

Horgos, Krekuska György (46).

Bácsgyulafalva, Égető Györgyné Kabók Rozália (75).

Szilágyi, Buják Jánosné Bényei Ágnes (69).

Kiss L., 1942.

Kiss L., 1961.

Kiss L., 1969.

Székely M., 1971.

Bodor A., 1972.

Régi stílusú népszerű ugrós tánc, mely kétféle sorzáró ritmussal él: egy szinkópással és egy kényelmesebb, éles ritmusú záróablonnal aszerint, ugrós táncként vagy lassú csárdásként értelmezik-e. (A 101., 174. és 187. dalok ugyancsak kétféle sorzáró ritmussal élnek a gyakorlatban.)

Variáns: 101, 187. Lásd a 101. dalnál mondottakat. Szövegvariáns: 187. (MNT X. CXXIV. típus)

*Horgosi, szajáni, szegedi stb. tetszés szerint.

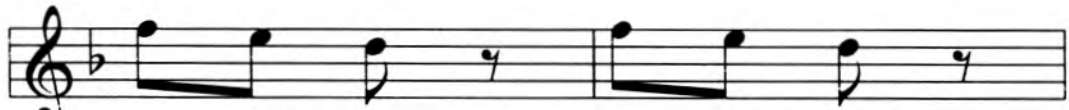
Giusto, ♩ = 100

Mëg - dög - lött a bí - ró lo - va,

Nyúz - za mëg a bí - ró ma - ga!

refrén: Hej, tëdd rá, mos tëdd rá!

Ic - ca, tëdd rá, tëdd rá, tëdd rá!

Réz - sar - kan - tyúd mos pën - dül rá!

Hej, tëdd rá, mos tëdd rá!

2.
Béle jó lesz pántlikának
A bíró hírös lányának!
Hej, tēdd rá, mos tēdd rá!
Icca, tēdd rá, tēdd rá, tēdd rá!
Rézsarkantyúd mos pēndül rá!
Hej, tēdd rá, mos tēdd rá!

3.
Füle jó lesz legyezőnek
A bíró hírös mēnyinek!
Hej, tēdd rá, mos tēdd rá!
Icca, tēdd rá, tēdd rá, tēdd rá!
Rézsarkantyúd mos pēndül rá!
Hej, tēdd rá, mos tēdd rá!

6.
Bőre jó lesz pántlikának
Annak a hírös lányának!
Ej, tēdd rá, mos tēdd rá!
Máma tēdd rá, hónap tēdd rá,
Hónapután nem érünk rá!
Ej, tēdd rá, mos tēdd rá!

4.
Farka jó lesz vendéghajnak
A bírónéasszonságnak!
Hej, tēdd rá, mos tēdd rá!
Icca, tēdd rá, tēdd rá, tēdd rá!
Rézsarkantyúd mos pēndül rá!
Hej, tēdd rá, mos tēdd rá!

5.
Feje jó lesz kocsonyának,
Jó lesz a bíró magának!
Hej, tēdd rá, mos tēdd rá!
Icca, tēdd rá, tēdd rá, tēdd rá!
Rézsarkantyúd mos pēndül rá!
Hej, tēdd rá, mos tēdd rá!

Felsőhegy/Orompart, Kalmár Jánosné Gere Julianna (72).
Zenta. Mangurás Ferencné Nagy Anna (72).

Burány B., 1975.
Bodor A., 1976.

Régi stílusú kvintváltó hatsoros refrénes ugrós tánc. Már a múlt században is igen népszerű lehetett, amit számos akkori feljegyzése tanúsít. Szlovák változatai is ismertek. Más tréfás szövegekkel is gyakori, még mindig gyűjthető. Felfogható rímes párversnek is, melyhez refrént társítanak, hasonlóan, mint 178–181. dalainknál.

Szövegvariáns: 7, 190, 191. (MNT VIII. LV. típus, Járdányi I. 18)

Giusto, ♩ = 104

Mög - dög - lött a bí - ró lo - va,

1)

Nyúz - za mög a bí - ró ma - ga!

refrén: Hej, tödd rá, tödd rá, tödd rá,

Me' má hó - nap nem é - rünk rá!

Így tödd rá, mos tödd rá!

ossia

2.

Lábaszára kocsonyának
 Annak a híros lányának!
 Hej, tödd rá, tödd rá, tödd rá,
 Me' má hónap nem érünk rá!
 Így tödd rá, mos tödd rá!

3.

Bélevége féketőnek
 Annak a híros mönyinek!
 Hej, tödd rá, tödd rá, tödd rá,
 Me' má hónap nem érünk rá!
 Így tödd rá, mos tödd rá!

4.
Vékon béle pántlikának
Annak a híros lányának!
Hej, tödd rá, tödd rá, tödd rá,
Me' má hónap nem érünk rá!
Így tödd rá, mos tödd rá!

Magyarmajdán, Pióker Illésné Gyémánt Viktória (72).

Burány B., 1975.

Régi stílusú ötsoros refrénes ugrós tánc, illetve a régi stílus érzékének jegyében létrejött változat. Első két sora *Göre Gábor*-szerű nóta, ereszkedő vonalú dallam, mely főzárlatában tétován hol az alaphangra, hol annak a kvartjára törekszik.
Szövegvariáns: 7, 189, 191. (Járdányi I. 89, csak a refrén)

Giusto, ♩ = 108

Mög - dög - lött a bí - ró lo - va,

Mög - nyúz - ta a bí - ró ma - ga.

refrén: Áll - ë, du - dál - ë?

Szél fúj. Mög - áll - ë? Nem!

2.
 Feje jó lösz kocsonyának
 Annak a hírös komának!
 Áll-ë, dudál-ë?
 Szél fúj. Mögáll-ë? Nem!

3.
 Füle jó lösz paprikásnak
 Annak a hírös lányának!
 Áll-ë, dudál-ë?
 Szél fúj. Mögáll-ë? Nem!

4.
 Bőre jó lösz kis ködmönnek
 Annak a hírös mönyinek!
 Áll-ë, dudál-ë?
 Szél fúj. Mögáll-ë? Nem!

5.
 Farka jó lösz parókának
 A bíróné naccságának!
 Áll-ë, dudál-ë?
 Szél fúj. Mögáll-ë? Nem!

6.
A sörénye cifraszűrnék
A bíró hírös vejinek!
Áll-ë, dudál-ë?
Szél fúj. Mőgáll-ë? Nem!

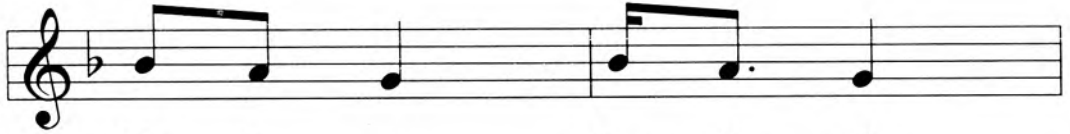
Magyarkanizsa, Losonc Istvánné Kőrmöci Borbála (66).

Bodor A., 1995.

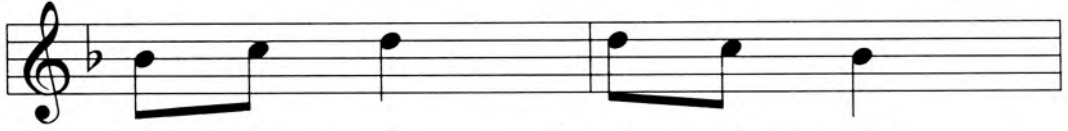
Régi stílusú dudánótaszerű refrénes táncdal. Valószínűleg mődal eredetű: széles körben elterjedt változatai moll jellegűek, főzárlatuk az alsó kvint. A refrén felfogható egysorosnak is, akkor a dallam háromsoros.

Szövegvariáns: 7, 189, 190. (Járdányi II. 171, *Megdőglött a bíró lova*)

Giusto, ♩ = 92

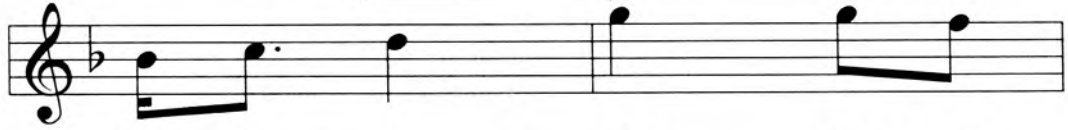

Most jöt - tem Gyü - lá - ról,

Gyü - la - i vá - sár - ról.

1)

Meg - ös - mer - nek en - gem

Lo - vam já - rá - sá - ról.

3. vsz.

2.
A lovam a Pejkó,
Én meg vagyok Ferkó.
Mind a négy lábáról
Lehullott a patkó.

3.
Csak egy maradt rajta,
Az is kotyog rajta.
– Gyere, kovács, jó barátom,
Szoringasd meg rajta!

4.
– Meg is szoringattam,
Meg is kotyogtattam.
Minden patkószögért
Egy pár csókot kaptam.

Horgos, Berényi Gáspár (62).

Kiss L., 1942.

Régi stílusú, általánosan elterjedt dallam, kupolás dallamíve az új stíluséhoz hasonló. Az első két sor közötti tercviszony idegen eredetre vall. Ettől függetlenül sok szál köti a magyar hagyományhoz, sokféle változatban, sokféle szöveggel éneklük. A muraközi horvátok is ismerik (a *Međumurska trikotaža* reklámja ezen a dallamon szól).

Szövegvariáns: 193–196. (Járdányi I. 220)

Giusto, ♩ = 102

Ke - re - sem a lo - vam

A sű - rű er - dő - be.

El - sza - kadt a rán - cos csiz - mám

A sok ke - re - sés - be.

2.
Az én nevem Palkó,
Lovam neve Pejgó.
Kis pejlovam négy lábáról
Léesett a patkó.

3.
Csak egy maradt rajta,
Azt is egy szög tartja.
Laci kovács, jó barátom,
Szorongasd még rajta!

Szilágyi, Pothorocki Mihály (68).

Székely M., 1975.

Régi stílusú plagális fríg hangnemű (*mi-végű*) táncdallam. Közismert műdal változatáé autentikus moll (*lá-végű*), *Bogár Imre* balladájának csehes-németes dallama.
Variáns: 47, lásd az ott mondottakat. Szövegvariáns: 192, 194–196. (KV 238)

Giusto, ♩ = 120

El - ve - szött a lo - vam

Cit - rom - fa er - dő - be,

s El - sza - kadt a rán - cos csiz - mám

A nagy ke - re - sés - be.

1
ossia2
ossia3
ossia4
ossia

2.
Ne keresd a lovad,
Me még vagyok fogva!
Túll a Tiszán, betyároknál
Szóll a cséngő rajta!

3.
Ismerem a lovam
Cséngőszólásáról,
Ismerem a kisangyalom
Karcú dörékáról.

4.
Nem adnám a lovam
Százézer forintért!
Nem adnám a kisangyalom
Széjés ez világétt!

Hertelendyfalva, Kemény Lajos (45).
Hertelendyfalva, Zsók Domokos (42).

Kiss L., 1941.
Király E., 1974.

Régi stílusú, általánosan elterjedt ötfokú dallam, szerkezetében a kvintváltás nyomaival.
Variáns: 194. Lásd az ott mondottakat! Szövegvariáns: 192–194, 196. (Járdányi I. 65)

Parlando, ♩ = 100

El - lop - ták a csi - kóm

Cip - rus - fa - er - dő - ből,

El - lop - ták a ró - zsám

Az any - ja ö - lé - ből.

ossia

2.
Keresik a csikót,
Séhol nem találják,
De a kedvesemet
Az erdőbe hagyták.

Zenta, Mangurás Ferencné Nagy Anna (64).

Paksa K., 1968.

Régi stílusú ötfokú kvintváltó parlando típus, a Csongrád megyei *Megrakják a tüzet* kezdetű dal nálunk egyetlen előkerült változata. Fő lelőhelye a Dél-Dunántúl és Szlavónia, de szórva-nyosan máshol is előfordul.

Szövegvariáns: 192–195. (MNT VII. XX. típus, Járdányi I. 39)

Parlando-rubato, ♩ = 184–192

Volt én - né - kem é - dös - a - nyám, de már nincs,

Mer el - vit - te a szö - ge - di nagy ár - víz.

Ki - lenc he - te, mú - ta min - dig ha - lá - szom,

Nagy az ár - víz, köny - nye - im - től nem lá - tom.

ossia

ossia

2.

Kihalásztam édesanyám kendőjét,
Zöld selömmel kivarrattam a szélét,
Közepibe búbánatot varrattam.
Kedves anyám, jaj, de árván maradtam!

Horgos, Vincze János (61).

Kiss L., 1942.

Régi stílusú, részlegesen kvintváltó parlando típus. Első sora záródhat az oktávon vagy a kvinten, akár egy előadáson belül is, mint ebben a változatunkban. Jelenlegi szövege igen közkedvelt: szinte bármilyen 11 szótagú dallammal párosul.

Variáns: 127, 128, 133. Lásd a 127. dalunknál mondottakat. Szövegvariáns: 84, 103, 134, 198–200. (MNT IX. LXXIII. típus, Járdányi I. 25)

Giusto, ♩ = 72-92

Volt én - né - kem é - dős - a - nyám, de már nincs,

Mer el - vit - te a sze - ge - di nagy ár - víz.

Ki - lenc nap - ja már, mi - ó - ta ha - lá - szom,

Nagy az ár - víz, köny - nye - im - től nem lá - tom.

2.

De szeretnék a halással beszélni!
De még jobban (a) szobájába bemenni!
Megmondanám a halásznak magának:
Halássza ki a jó édesanyámat!

3.

Kihalásztam édesanyám kendőjét,
Zöld selyemmel varrattam ki a szélét,
Közepébe búbanatot rakattam.
Jaj, Istenem, jaj, de árván maradtam!
Sej, Istenem, de járvának maradtam!

Felsőhegy, Szabóné Puskás Mária (41).
Oromhegyes, Kispál Balázs (65).

Burány B., 1954.
Bodor A., 1991.

Új stílusú ütemváltó dallam. Egyes előadásokban 5/8-os lüktetés érződik benne.
Szövegvariáns: 84, 103, 134, 197, 199, 200.

Giusto, ♩ = 84

Vót én - ne - kem é - des - a - nyám, de má nincs,

Mer el - vit - te ja sze - ge - di nagy ár - víz.

Ki - lenc nap - ja már, mi - jó - ta ha - lá - szom,

Nagy az ár - víz, köny - nye - jím - től nem lá - tom.

2.
De szeretnék a halássza' beszéni!
De még jobban szobájába bemenni!
Mégmondanám a halásznak magának:
Halássza ki a jó édesanyámat!

3.
Kihalászták édesanyám kendőjét.
Négy sarkába belevarrtam a nevét,
Közepibe búbánatot rakattam.
Jaj, Istenem, de árvának maradtam!

Kevi, Gere Vilmosné Kozma Mária (39).

Bodor A., 1972.

Új stílusú ütemváltó dallam.

Variáns: 15, 74, 109, szélső sorok, 14, távolabbról. Szövegvariáns: 84, 103, 134, 197, 198, 200.

Giusto, ♩ = 100

Volt én - né - kem szép sze - re - tőm, de már nincs,

Mert el - vit - te a sze - ge - di nagy ár - víz.

Ki - lenc he - te már, mi - ó - ta ha - lá - szom!

Nagy az ár - víz, köny - nye - im - től nem lá - tom.

2.
Kihalásztam a szeretőm kendőjét,
h Zöld selyémmel kivarrattam a szélét,
Közepébe búbanatot rakattam.
Jaj, Istenem, jaj, de árván maradtam!

3.
A Tiszának két oldala de sáros!
A'ra járnak a kék inges betyárok.
Édesanyám, én is kék inget vészlek!
Eszendőre kék inges betyár lészlek!

Zenta, Göblös Jánosné Bővíz Julianna (88).

Bodor A., 1995.

Régi stílusú kvintváltó népszerű táncdallam.

Variáns: 19, 55, 170, 171, 184. Lásd a 19. dalnál mondottakat. Szövegvariáns: 84, 103, 134, 197–199. (MNT VIII. XLIX. típus, Járdányi I. 20)